Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тэмнай 1921 оной ...абриин 21-нээ гарана | № 98 (14118) | 1973 оной апрелиин 26, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Советскэ Союзай маршал нүхэр БУДЕННЫЙ Семен Михайловичта

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет граждан дайнай герой, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые байгуулгын эдэбхитэй, элитэ ехэ хүнүүдэй нэгэн байһан Танине, ерэ наһа гүйсэһэн үдэрөөртнай дашарамдуулан, халуунаар амаршална.

Танай бүхы ажал ябуулга — эрэлхэг зоригой, шэн габьяатай Коммунис партида, совет арадта, коммунизмын хэрэгтэ хизаарлашагүй бэеэ үгэнги, үнэн сэхэ байлгын ба алба хэлгын ёһотой үльгэр жэшээ мүн.

Хүндэтэ Семен Михайлович, манай Совет Эхэ ороной аша туһада элүүр энхэ, олон удаан жэлнүүдтэ ута наһатай ябахыетнай зүрхэ сэдьхэлһээ Танда хүсэнэбди.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ МАРШАЛ С. М. БУДЕННЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

Совет гүрэнэй ба СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй үмэнэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө, түрэһөөр 90 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Советскэ Союзай маршал Буденный Семен Михайловичые Ленинэй орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 оной апрелиин 24.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ФРГ-дэ ОШОХО БОЛОҺОН ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежнев ФРГ-гэй федеральна канцлер В. Брандтын уряалаар Германиин Федеративна Республикада албанай хэрэгээр ошохо. Байгша оной майн 18-һаа 22 хүрэтэрхи үе соо ошохоор хараалагдана.

МҮНӨӨДЭР ТҮРҮҮ БРИГАДАДА

1973 ХАБАР

ДОРЮУНААР ДОБТОЛЖО ОРОБО

Кабанскын аймагай Байгалай совхозой тракторна бригадын бригадир Валентин Герасимович КЛЕМЕНИН хөөрэнэ

...рядай АССР-эй табин ...й алдарта ойн тэмдэг- ...нэ жэлдэ манай ...дын механизаторнууд ...980 гектар дээрэ ороо- ...ургамалнуудые, тэрэ ...200 гектарта горох ...а, гектар бүриһөөнь ...а зэргээр 23 центнер ...а абаха зорилго урдаа ...д байна. Бригадамнай ...ай ёһоор гектарай 18,7 ...ер таряа хуряаха даа- ...най.

...аһан уялгаа дүүргэхэ, ...эн үгэдөө хүрэхэ арга- ...и. Нэн түрүүн манай ...дын механизаторнууд ...г газараа һайса мэдэ- ...дэһээ баян ургаса аба- ...ранхай. Нёдондо манай ...а гектар бүриһөө ...центнер таряа хуряаһан ...Тэрэнэй урда жэлдэ ...рай 19,6 центнер, 1970 ...—18,1 центнер орооһон ...оой тоог дээрэ оруулаг- ...эн. Бүхы республика ...ган гасуур болоһон ...ондо бригадамнай гек- ...үриһөө 16,8 центнер та- ...ай ургаса туйлаһан жэ- ...эй.

...тэжэ һүүлэй жэлнүүд- ...тууритай баян ургаса ...ай түлөө бригадамнай ...р таряалан һайса эр- ...бригада» гэһэн хүн- ...эрэ зэргэдэ хүртэһэн ...

...э ургаса бидэнэр нэ- ...гектар сэбэр паар хэ- ...гүйгөөр туйланабди. ...э бүхыдөө горох, го- ...обёосой холисо үргуул- ...һан газарта, һайнаар ...рилэгдэһэн намарай ...дээрэ таригдана.

...арай паар шадаал ...ргэ, 25—30 сантиметр ...гөөр, заабол пред- ...тай анзаһаар хаха- ...аг. Намартаа тэрэнээ ...эд орхидогбди. Ха- ...тиимэ һайнаар бэл- ...эн намарай паарые ...хахалһанай огто хэ- ...Хэрбээ тиимэ паарай хабартаа дээгүүрээ хальһажа эхилбэлынь, борнойлогдодог. Тарилгын урда тэдэ тэндэ лущени хэгдэнэ. Хабар газар хахалалгада заабол предплужнигтай анзаһан хэрэглэгдэнэ.

Шэниисэ бүхыдөө хэрээһэлүүлэн таригдана. Гектар бүридэ 2,5 центнер шэниисын үрэһэн, 3 центнер горох, 3 центнер горох-обёосой холисо, 2,5 центнер обёос хаягдадаг. Тарилгада эрхим шанартай, 1-дэхи, 2-дохи классай үрэһэн хэрэглэгдэнэ.

Эгээн түрүүлэн горох таригдажа захална. Тэрэнээ дүүргэһээр горох-обёосой холисо, шэниисэ таригдажа ороно. Ямаршье жэлдэ эртын орооһото ургамалнуудай тарилга майн 9-дэ сүм дүүрэдэг гуримтай. 366 гектарта силосэй ургамалнууд, 30 гектарта куузику таригдана.

Тарилга хэхэ үедөө сеялкэнүүдэй хойноһоо монсогор модон шэрэгдэжэ, газарай хүрьһэн жэгдэлэгдэнэ. Удаань тарилга хэгдэһэн газарта уһа эюулдэг каток шэрэгдэжэ, хүрьһэниинь нягтаруулагдана.

Буртаг ногоо гарадаггүй эгээн һайн полиёо үрэһэнэй участок болгожо, тарилгань эрхим болзорто хэгдэнэ. Тэндэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдадаг юм.

Бригададамнай 8 гэнжэтэ, мөөртэй 8 трактор, 11 сеялкэ болон бусад техникэ даалгагданхай. Эдэ трактор, машинанууд үни хада бэлэн болгогдоод, газарай хүрьһэнэй гэдэхыел хүлеэгээд байна. Мүнөө үедэ трактористнуудай бэеэ зэһэнхэй, һүүлэй дулаан үдэрнүүдтэ хабарай тарилгын хүдэлмэри хэжэ захалаа. Тиигэжэ энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ баян ургаса абаха хэрэгтэ ехэ добтолго эхилбэ гээшэ.

Апрелиин 15 багаар газараа элдүүрилжэ эхилхэ байһан аад, энэ жэлдэ хүйтэн байжа, хабарай тарилгын хүдэлмэри арбаад хоногоор гэдэргэ татагдаа. Тиимэһээ энэ хабартаа механизатор бүхэн бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, халаан бүриингөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэжэ ябаха ушартай болоно.

Гэнжэтэ тракторнууднай бүхыдөө хоёр халаанда хүдэлгэгдэхэ. Механизаторнууднай булта найдамтай зон, олон жэлдэ хүдэлжэ, дүршэл ехэтэй болонхой. Тракторнуудшье найдамтай. Тиимэһээ хабарай тарилгын хүдэлмэриие хаһа соонь үнгэргэхэ байһандаа этигэнэбди.

Горох таригдаха 195 гектарта фосфорно болон калийна үтэгжүүлгэ тараагданхай. Һайжаруулагдамал бэлшээридэ оруулагдахаар 10 тонно азотно үтэгжүүлгэ үлөөгдөөд байна.

Наг шэбхэ гол түлэб хартаабха, куузику тариха газарта оруулагдана. Бүхыдөө 650 тонно шэбхэ гаргагдаа.

Буртаг ногоонтой эрид тэмсэнэбди. Тиигэжэ полинууднай сэбэр болонхой. Хяаг, овсюг гэхэ мэтэ буртаг ногоон орой байхагүй. Зүгөөр шүдэр үбһэн гэхэ мэтэ ногоон дайралдадаг. Тэрэнэй үндэһэнэй хялгааһан байха үедэнь лэ борнойлжо, бултыень үгы хэхэ хэмжээн абтана. Илангаяа горохой газарһаа бултайжа байха үедэнь заабол борнойлдог гуримтайбди. Буртаг ногоо усадхаха зорилгоор самолёдоор хоро сасагдана.

Үнгэрһэн намартаа хүрьһэндэ шииг бага шэнгээ. Зүгөөр энэ хабарнай шииг элбэгтэй байжа, баян ургаса абахадамнай урагшатай байха гэжэ һанагдана. Тиимэһээ энэ шиигээ алдахагүй, хабарай тарилгын хүдэлмэриие хурданаар ябуулха зорилготойбди.

Бүхы тарилгадаа аммиагай уһа хэрэглэнэбди. Энээниие түргэнөөр хүрьһэндэ оруулха түхеэрэлгэнүүд бии. Дисктэй хүндэ лущильнигуудта тэрэ түхеэрэлгэ тодхогдожо, энэ шэнгэн үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ түргэнөөр оруулагдана.

Бригадамнай ажахын тоосоондо оруулагдаһан хоёр звеноһоо бүридэнэ. Тэдэнэртэ хэды шэнээн ургаса абахаб, хэды гаргаша хэгдэхэб гэһэн даабари үгтэнхэй. Хэрбээ түсэбһөө үлүү ургаса абабалнай, 20 процент нэмэлтэ түлөөһэндэ үгтэнэ.

Орооһо таряан гол түлэб сентябрь һарада хуряагдажа дүүргэгдэдэг. Шэниисэ бүхыдөө амяарлан хуряагдана. Үрэһэнэй участогай тарлан тусгаарлагдажа, мүн лэ амяарлан хуряагдажа абтана. Үрэһэнэй таряан тэрэ дороо сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдэнэ.

Бригадамнай ажалша бэрхэ механизаторнууд олон. Тэдэнэй дунда Иннокентий Клеменин, Афанасий Елизов болон бусад ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг.

Хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын болон бусад кампаниин үедэ механизаторнууднай тракторай вагончигто байрлажа ажалладаг. Халуун эдеэгээр хангагдана. Энэ ушарта ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлдэг байна.

Бригадымнай коллектив отделениингээ 2-дохи тракторна бригадатай (бригадир Георгий Егорович Плесовский) мүрысэдэг юм. Энэ бригадын механизаторнууд мүн лэ орооһо таряанай баян ургаса хуряадаг дүршэлтэй юм.

Республикынгаа ойн баярай хүндэлэлдэ абаһан уялгаа бэелүүлхэ, энэ жэлдэ орооһо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай баян ургаса абажа шадаха байһандаа этигэнэбди.

Советскэ Союзай ажалшад! Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалай, арадай ажаһуудалай хэлбэришэгүй ургалтын үндэһэ һуури болохо социалис экономикын саашанхи дэбжэлтын түлөө оролдосотойгоор тэмсэгты!

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэгты!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа.)

Загарайн аймагай Хүрбын туршалга-үйлэдбэриин ажахын тугалшан Назимова Вера Павловна үнгэрэгшэ жэлдэ 35 тугал харууһалһан юм. Тэрэ тугал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ 587 граммаар нэмээжэ, тугалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн байна. Оролдосотой тугалшан энэ жэлдэ бүри һайнаар ажаллахаар шиидэнхэй. Энэ оной түрүүшын кварталай дүнгүүдээр тэрэ социалис мүрысөөндэ гурбадахи һуури эзэлээ. «Вера Павловна тугал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ 600 граммаар нэмээхэ түсэбтэй аад, 702 граммаар нэмээһэн байна»,— гээд зоотехник Белых Любовь Сергеевна хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тугалшан В. П. Назимова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ҮЙЛЭДБЭРИ БА ҺУУДАЛ БАЙДАЛДА—ГОЛ АНХАРАЛ

СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай саг үргэлжын комиссинуудай заседани

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй худалдаа наймаанай, һуудал байдал хангалгын, коммунальна ажахын талаар саг үргэлжын комиссинуудай хамтын заседани апрелиин 24-дэ болобо. Промышленна предприятинуудта нийтын эдеэ хоол хүгжөөхэ талаар гүрэнэй түсэбтэ даабаринуудай дүүргэлтэ тухай асуудал заседани дээрэ зүбшэлэгдэһэн байна.

Энэ асуудалай табигдахань ёһо руугаа юм ааб даа. Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдһээ, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнуудһаа энэ үндэһэлэн гарана. Һуудал байдал хангалгын бүхы һалбаринууд, тэдэнэй дунда нийтын эдеэ хоол хадаа юрэ түсэбөө дүүргэхэ уялгатай һалбаринууд бэшэ, харин хүнүүдэй элдэб янзын эрилтэ хүсэлэнгүүдые хангадаг, тэдэнэй хүсэл бодол бэелүүлдэг албан болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев съезд дээрэ хэһэн тоосоото элидхэл соогоо тэмдэглээ һэн. Промышленна предприятинуудта нийтын эдеэ хоолой эмхи зургаануудые саашадань үргэдхэн хүгжөөхэ тодорхой хэмжээнүүдые КПСС-эй Центральна Комитет, Совет правительство хойшонхи тогтоолнууд дотороо хараалһан байгаа.

Энэ талаар министерствэнүүд, албан зургаанууд ехэ юумэ хээ гэжэ комиссинуудай гэшүүн-депутадуудай хэлэһэн үгэ дотор тэмдэглэгдээ. Тиигэбэшье хүдэлмэришэдые хангалгын түрүү дүй дүршэл ашаглан, үшөө ехэ юумэн хэгдэхэ зэргэтэй гэжэ заседани дээрэ заагдаһан байна. Хүдэлмэришэдэй столовонуудта эдеэ хоол бэлдэлгын шанар һайжаруулха, хангалгын культура дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ шухала гээд депутадууд тэмдэглээ. Тэдэнэй һанамжаар, үдэшын ба һүниин халаануудта ажалладаг хүдэлмэришэдые эдеэ хоолоор хангалгада, элүүржүүлгэ-һэргылэмжын ба диетическэ эдеэ хоол үргэнөөр бэлдэлгэдэ, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай ариг сэбэрэй техническэ байдал һайжаруулгада онсо анхарал хандуулха шухала.

Нийтын эдеэ хоолдо анхаралаа багаар табидаг предприятинуудайхида орходоо, столовонуудайнь хүдэлмэриин һайнаар эмхидхэгдэһэн промышленна предприятинуудта ажалай бүтээсэ дээшээ байна гэжэ депутадууд тэмдэглээ.

Ушаржа байһан дутагдалнуудые усадхаха, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудые үргэдхэн олошоруулха, тэдэнэй хүдэлмэриие һайжаруулха талаар гүрэнэй даабаринуудые дүүргэхэ тодорхой хэмжээнүүд комиссинуудай абаһан тогтоол дотор зууршалагдаа.

Хүн зоной һуудал байдал хангалгые һайжаруулха, гэр байрын коммунальна барилгын хүдэлмэридэ оньһожоруулга хэхэ, техникэ нэбтэрүүлхэ даабаринуудые дүүргэхэ тухай комиссинуудай зууршалгын хэр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай асуудалнууд заседани дээрэ зүбшэлэгдэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо К. А. Халилов, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр Я. С. Насриддинова, А. П. Шитиков, СССР-эй министрнүүд А. К. Антонов, В. П. Леин, Цетросоюзай правлениин түрүүлэгшэ А. П. Климов, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, зарим министерствэнүүдэй, ведомствэнүүдэй, ВЦСПС-эй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд заседанида хабаадаһан байна.

(ТАСС).

МАРТ 20 — МАЙ 20

Газар һайжаруулха габшагай хоёр һара

ШАМДАХААР БОЛОО

Аймагаймнай колхоз, совхозуудай нуга сабшалан дээрэ луговодуудай 48 звено, лугомелиоративна 5 отряд мүнөө үедэ ажаллана. Таряалан, сабшалан һайжаруулха габшагай хоёр һарын туршада ажахынуудта 69 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаха, 6268 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаха юм.

Энэ шухала хүдэлмэриеэ эмхи гуримтайгаар үнгэргэхын тула колхоз, совхозуудта түсэб зохёогдоһон. Үнгэрэгшэ үедэ аймаг доторнай 2792 тонно наг шэбхэ таряалан, сабшалан дээрэ зөөгдөө, 820 гектар сабшалан һайжаруулагдаһан, 620 гектар хүбхэнтэһэн сабшалангай хүрьһэн соологдоһон, 120 гектар үтэгжүүлэгдэһэн, 1728 гектар сабшалан модо шулууһаа сэбэрлэгдэһэн. Үдэр үнгэрхэ бүри таряалан, сабшалан уһалха хүдэлмэри түргэндөө орожо байна. Һарын туршада 1232 гектар сабшалан, 630 гектар таряалан уһалагдаба.

Таряалан, сабшалангай хүрьһэ һайжаруулха талаар «Родина», «Дружба» колхозуудай, Хүдэриин совхозой механизаторнууд болон луговодууд горитойхон хүдэлмэри хээ. Гэбэшье, Мөөрөөшын совхоздо апрелиин 14-нэй байдалаар 40 гектар сабшалан уһалагдажа, 80 гектар сабшалан модо шулууһаа сэбэрлэгдээ. Эндэ тэргэшье наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаагүй. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд мүнөөшье болотор зохихо хэмжээ абаагүйнь гайхалтай. Мүн Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо нуга сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри хангалтагүй. Дээрэ хэлэгдэһэн ажахынуудай мэргэжэлтэд бии байгаа дутуу дунданууда дары усадхажа, энэ шухала хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулхын тула һаналаа табиха бэзэ гээд һанагдана.

В. СМЕТАНИН,
аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин мелиоратор.

Хяагтын аймаг.

ШИИДХЭХЭЭР БОЛОҺОН АСУУДАЛНУУД

...рт һарын эхеэр Мухар-...ортэ аймагай лугово-... кукуруза, куузику, ... хартаабха ургуулаг-... суглаан болоо һэн. ...рхуу эрхэ байдалтай ...лье, «Знамя Ленина» ...хүршэнэрһөө гекта-...оёр дахин шахуу бага ...абана гэһэн шүүмжэлэл ...дээрэ хэгдэһэн ... Тон зүб шүүмжэлэл ...би хэлэхэ байнаб. Нэ-...эе, хүршэ «Заганский», ...», «Путь Ленина» ...уудай жэлдээ сабша-... гектар бүриһөө дүн ...эрээр 18—20 центнер ...абажа байхадань, бидэ ...ан гэжэ 12—13 цент-...хүргэдэгбди. Үнгэрэг-...жэлдэ гектарай 7,1 цент-...үбһэн абтаа. Жэл бүри ...олошоржо байгаа адуу ...алдаа үбһэ тэжээл рес-...каһаа гадуур бэдэржэ ...догди. Энээндэ мүнгэ ...ехээр гаргашалагда-... мүн абтаһан продукциин ...үнэ сэн дээшэлдэг.

...ряалан, сабшалангай ...һайжаруулжа, гектар ...ын үрэжэл дээшэлүүлхэ ...мэри колхоздомнай ...эгүй гэжэ хэлэхын ар-... Таряалан, сабшалан ...наг шэбхэ, минераль-...үтэгжүүлгэ жэл бүри ...гаргагдадаг. Луговодуудай ...тус бүридөө участогуу-...жа абанхай. Гэбэшье, ...үдэлмэри жэлэй дүрбэн ...бэшэ, харин хабар-на-...һаранuудта үнгэргэг-... байха юм. Тиимэһээ ...сабшалан һайжаруул-...хүдэлмэри колхоздомнай ...зуура хэгдэнэ гээшэ.

Иимэ гээгдэлһээ гарахын, үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэдэг болохын тула сабшалан, бэлшээридээ зээн ёһоор хандаха, пропашной ургамалнуудые эгээн һайн газар дээрэ таридаг болохо гэжэ хэлсээбди. Тракторно-таряан ажалай бригада бүхэндэ кукурузашадай звено байгуулагдажа, бүхыдөө тэдэндэ эгээн һайн хүрьһэтэй 600 гектар газар даалгагдаа. Мүнөө тэндэ гектарай 30 тонно хүртэхөөр наг шэбхэ гаргагдажа байна. Тиихэдэ 60 гектарта куузику ургуулхабди. Тэжээлэй бодосуудаар баян энэ ургамалай гектар бүридэ 50 тонноһоо бага бэшэ наг шэбхэ, 2 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаха. Хүсэд хүрэхэ машина техникээр хангагдаһан лугомелиоративна отряд байгуулагдаа. Тус отрядай механизаторнуудай нуга сабшалан, бэлшээри һайжаруулгын хүдэлмэри жэлэй дүрбэн сагта хэжэ байхаар холын хараата түсэб табигдаа.

Габшагай хоёр һарын туршада таряалан, сабшалан дээрээ 6000 тонно наг шэбхэ гаргажа тарааха, хэдэн зуугаад гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулха гэжэ харааланхайбди. Энэ үдэрнүүдтэ үнинэй механизатор Л. С. Мальцевай хүтэлбэри доро лугомелиоративна отрядай тэргэтэй 6 «Беларусь», гэнжэтэ 3 трактор Калиновкын отделениин кукурузын талмай, сабшалан дээрэ аргал шэбхэ гаргажа байна. Үдэр бүри 250—300 тонно үтэгжүүлгэ зөөгдэнэ. Механизаторнууд Ш. Дашанимаев, Д.-Ц. Чимитов, М. Сырков гэгшэд үдэрэйнгөө даабари холо үлүүлэн дүүргэнэ. Һүүлэй байдалаар таряалан, сабшалан дээрэ 2000 гаран тонно наг шэбхэ зөөгдөөд байна. Эндэхи ажалаа дүүргээд, механизаторнууднай Талын-Булагай сабшалан дээрэ ажаллахаяа ерэхэ. Тэндэһээ Харгааһатын отделенидэ ошохо зэргэтэй. Габшагай хоёр һарын дүүрэтэр таряалан, сабшалан дээрээ даабариһаа гадуур хэдэн мянган тонно шэбхэ гаргахабди. Юуб гэхэдэ, лугомелиоративна отрядай механизаторнууд хабарай хүдэлмэридэ хабаадахагүй юм. Тэдэнэр жэлэй дүрбэн сагта нуга сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлгын хүдэлмэри дээрэ сэхэ ажалладаг байха бшуу.

24 үбгэдһөө бүридэһэн луговодуудай 5 звено ажаллажа эхилһээр нилээд болоо. Тэдэнэр бүхыдөө 2070 гектар сабшалан дээрэ һайрам тогтоожо абаха зорилготой. Эдэ үдэрнүүдтэ луговодууднай үглөөнэй харанхыһаа үдэшын боро хараан болотор өөһэд өөһэдынгөө участок дээрэ ажаллажа байнад. Жэшээнь, ахалагша луговодууд Д. Гармаев 373 гектар сабшалангай га бүриһөө 18 центнер, Д. Эрдынеев 250 гектарай тус бүриһөө 25 центнер, Б. Бадмаев 634 гектарай га бүхэнһөө 19 центнер, Т. Ф. Сластин, Т. И. Иванов гэгшэд га бүриһөө 20 центнер үбһэ хуряахабди гэжэ үгэеэ үгэнхэй.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод байхадаа, колхозоймнай луговодууд гектар бүриһөө дунда зэргээр 18 центнер гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин ехэ үбһэ һүрилжэ абахабди гэжэ мэдүүлэнхэй.

Колхозой өөрынгөө хүсэ шадалаар бэелүүлжэ шадахагүй хэдэн асуудалнууд тушаа тогтохо дурамни хүрэнэ. Эдэ асуудалнуудай ойрын сагта бэелүүлэгдээгүй һаань, гектар бүриин ургаса харaа байса дээшэлүүлгэ бидэндэ бэрхэтэй бологдоно. Колхоз 2900 гектар сабшалантай. Тэдэнэймнай ехэнхинь уһалагдадаг. Теэд уһан хүртэдэггүй. Дайнай урда тээ Дээдэ-Һутайда сөөрэм барихаар хүдэлмэри захалһан аад, мүнөө мартагдашанхай. Тэрэниие һэргээжэ, ашаглалгада тушаабал, хэдэн мянган гектар таряалан, сабшалан, бэлшээри уһаар хүсэд хангагдаха һэн. Тиихэдэ Боомой Сагаан нуурһаа эхи абаһан Түгнын уһалууриин системэһээ «Заганский», «Путь Ленина» колхозуудай таряалан, сабшалан ундалагдадаг. Харин зэргэлжэ байһан манай колхозой хэдэн мянган гектар уһалагдадаггүй. Тиимэһээ Түгнын системэһээ манай газарые уһалалсадаг болоо һаань, ехэ һайн байгаа. Тиихэдэ ажахыдамнай хүсэ ехэтэй гэнжэтэ трактор огто үгы. Ушар иимэһээ уһалууриин ханааб, хаалта заһабарилга һайн шанартайгаар хэгдэнэгүй. Эдэ бүхы асуудалнуудые ойрын сагта шиидхэбэл, һайн байгаа гэжэ һананаб.

Д. ЦЫДЫПОВ,
Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой мелиоратор.

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ШИИДХЭБЭРИ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1973 оной апрелиин 13-най шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгон, түсэбһөө гадуур шухала продукт үйлэдбэрилэн гаргаха, барилгын ба үйлэдбэриин хүсэнүүдые болзорһоонь урид ашаглаха ажалай, материальна, финансын нөөсэтэй предприяти болон барилганuудта профсоюзай обкомтой зүбшөөд, 1973 оной апрелиин 29-дэ ажаллаха эрхэ Буряадай АССР-эй министерство, управлени ба нэгэдэлнүүдтэ олгохо.

Предприятинуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта 1973 оной апрелиин 29-да хүдэлһэнэйнь түлөө ээлжээтэ амаралтада гарахадань нэгэ үдэр нэмэжэ үгэхэ.

БУРЯАДАЙ КОМПОЗИТОРНУУДАЙ ХОЛБООНОЙ VII ПЛЕНУМ ДҮҮРЭБЭ

Үсэгэлдэр Буряадай композиторнуудай холбооной пленум хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлээ.

М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын конференц-зал соо буряад хүгжэмэй хүгжэлтэ тухай хөөрэлдөөн болобо. Буряадай композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ **Б. Б. Ямпилов** эндэ элидхэл хэбэ.

Пленумдэ хабаадалсахаяа ерэһэн айлшад, РСФСР-эй композиторнуудай холбооной секретарь, Чувашай АССР-эй композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ **Ф. М. Лукин**, Ростовско композиторнуудай холбооной организациин түрүүлэгшын орлогшо, композитор **Л. И. Израйлевич**, РСФСР-эй культурын министерствын хүгжэмэй редактор **И. Г. Болдырев**, композитор **С. Н. Ряузов**, РСФСР-эй культурын министерствын эмхидхэлэй-зохёохы ажалай комиссиин түрүүлэгшэ **А. А. Бузовкин**, РСФСР-эй композиторнуудай холбооной секретарь, Новосибирскын композиторнуудай холбооной организациин түрүүлэгшэ **Г. Н. Иванов**, Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ **Д. З. Жалсараев**, Буряадай АССР-эй арадай артист **Н. И. Маторин** гэгшэд буряад хүгжэмэй хүгжэлтэ тухай һанамжануудаа хэлэбэ, дурадхалнуудые оруулба. Мүн пленум дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев** үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь Буряадай АССР-эй композиторнуудай холбооной правлени һунгагдаба. Правлениин түрүүлэгшээр **Б. Б. Ямпилов**, харюусалгата секретаряар **С. С. Манжигеев**, правлениин гэшүүнээр **Ж. А. Батуев** һунгагдаба.

Үдэшэниинь оперо, баледэй театрай сценэ дээрэ Л. Книппер Б. Ямпилов хоёрой «Агуу гоохон Ангар дүүхэй» гэжэ балет табигдаба.

Энээгээр Буряадай композиторнуудай холбооной долоодохи пленум хүдэлмэриеэ дүүргэбэ.

Манай корр.

ХҮН БҮХЭНТЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ЯБУУЛХА

Партийна ажабайдал

Партиин гэшүүн бүхэнине ёһотойл политическэ тэмсэлшэ байхаар хүмүүжүүлхэ, үүргыень улам дээшэлүүлхэ, илангаяа тэрэнэй алибаа ажал ябуулгада анхаралаа ходо хандуулжа байха эрилтэ КПСС-эй XXIV съезд табиһан байха юм. Политическэ болон захиргаанай удхэ шанартай али бүхы шиидхэбэринүүдэйнгээ хүмүүжүүлхы шэнжэтэй байхын тула хүтэлбэрилхы тушаалтад саг үргэлжэ оролдожо ябаха уялгатай.

Теэд зарим ушарта хүтэлбэрилэгшэдэй абаһан зүб шиидхэбэрине коллективэй гэшүүд буруугаар ойлгоһон байжа болодог. Тэрэнһээ уламжалан хэндэшье хэрэггүй үгэ хүүр тараха, һөөргэдэхэ ушар үзэгдэхэеэ һанадаг. Иимэ ямаршье үндэһэгүй урһагта хэрэгэй тохёолдохогүйн тула түбхын түрүүндэ, минии бодомжоор, хүтэлбэрилэгшэ хадаа жиирэй ажалша зонтой ходо золгожо, хөөрэлдэжэ, ажабайдалаарнь һонирхожо ябаха. тэдэнэртэеэ ёһотойл хани холбоо байгуулхэ гэжэ оролдохо уялгатай. Ю...эдөө, бэеэрээл хүнүүдтэй хани халуунаар, нүхэр ёһоор хөөрэлдэжэ ябаха гээшэ юунһээшье хүсэтэй зэбсэг гэжэ тоолоомоор.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин аша үрэнь гол түлэб партийна хүтэлбэрилэгшэдэй өөрынь шэнжэ шанарһаа, нэрэ хүндэһөөнь, ажабайдалай ёһо гурим, заншал хэр зэргээр мэдэдэгһээнь, политическэ мэдэрэлһээнь, эрдэм һургуулиһаань заатагүй дулдыдаха байна бшуу.

Борьёогой совхозой парткомой секретаряар Жигжит Цындеевич Ванкеев арбадахи жэлэ хүдэлжэ ябана. Арбан жэл — энэ бага, ойр зуурын саг бэшэ. Гэхэ зуура партийна энэ хүтэлбэрилэгшэ хадаа хүнүүдтэй уулзан, хөөрэлдэнгүй нэгэшье үдэр үнгэргэжэ шадахагүй хүн. Юрэдөө Ж. Ц. Ванкеев хододоо шахуу хүнүүдэй дунда — полевой стануудд, фермэнүүд дээгүүр ябажал байдаг, хүнүүдэй сугларһан клубай газаагуур ходоро гарахыень огто харахагүйт. Зонтой уулзахадаа, тэдэнтэй хөөрэлдэхэ, үгэ холбохо юумэеэ олоод лэ, хүхюу зугаа дэлгээд лэ байха. Секретариин ерээл һаа, юумэ заатагүй бүтээхэ, туһалха, аргынь ололсохо байха гээд совхозой хүдэлмэрилэгшэд лаб найданхай байдаг. Тиихэнь зүб ха юм. Парторг ямар нэгэн коллективтэ ерээ хадаа заатагүй тэдэнтэй зүбшэхэ, заабари үгэхэ, туһалха байна бшуу.

Томо ажахын, томо партийна организациин секретарь байһан хүндэ сүлөө сагай олдохонь бэрхэтэй гэжэ һанагдаха. Тиигэн гэһэншни Жигжит Цындеевичэй һургуулиин ахамад классуудай һурагшадтай хөөрэлдэжэ байхыень харахат. Дунда һургуули дүүргэһэн олон хүбүүд, басагад мүнөө совхозой хонишон, һаалишан, механизатор болонхой, ажалша бэрхэ хүнүүд болон хүмүүжэн хүдэржэнхэй ябадаг.

Коллективэйнгээ ажалшадтай нягта холбоотой, тэдэнтэй ходо суг ябаха гээшэ ехэл удхатай зүйл ха юм даа. Хүтэлбэрилэгшэ хүнэй хүнүүдэй дунда ябахадань өөртэнь һургаал болоно. Ажабайдалтай, ажал хэрэгтэй улам гүнзэгыгөөр танилсана, ударидахы шадабаряа мүлинэ, баяжуулна бшуу.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Федор Цыденжапович Цыдымпилов мүн лэ хүн зонтой ниилэсэтэй, ажалшадтаа хүндэтэй хүтэлбэрилэгшэ болоожо байнхай. Айл аймаг, зоной дунда элдэбын юумэ болоожол байдаг гээшэ. Гэр бүлэ хүнүүдэй хоорондо хёмороошье, уйдхар гашуудалшье, баярайшье ушарнууд байха. Эдэ бүгэдэндэ өөрынгөө хубиин хэрэг шэнгеэр хандахада, али аргынь ололсоходо, зүб мүрэй һургаал заабари үгэхэдэ хүн гээшэ хэзээдэшье налгы сэдьхэлтэйгээр харюулха байна бшуу. Энэ орёо оньһые нүхэр Цыдымпилов ойлгожо, хэрэглэжэ шадана гэхэдэ һайрхаһан юумэн болохогүй.

Зоной дунда, зонтой сугтаа... Сэхыень хэлэхэдэ, энэ эрилтые зарим нэгэ партийна хүтэлбэрилэгшэ тоодог, хэрэгсээдэггүй. Лекци олон уншагдаа хадаа, суглаан, зүблөөн болзор соогоо зарлагдаа хадаа, олониитын дунда ямар нэгэн хэмжээ ябуулга эмхидхэгдээ хадаа соёл сурталай хүдэлмэри ябуулагдана гэжэ хэлсэдэг баримта бии байха. Харин тиихэдэ хүн бүхэнтэй ушаран хөөрэлдэхэ, тэрэнэй ажабайдалаар һонирхохо, ямар нэгэн хүдэлмэри ябуулха хэрэг хажуу талада үнгэршэдэг шуу. Хүн бүхэнтэй золгохо, үнэн зүрхэнэй, нүхэр ёһоной зугаа, яридлаа хэдэг байгаа хадаа бүхэли коллективэй байдалда ондоохоноор лэ нүлөөлхэ һэн гэжэ һанагдана.

Түсэбтэ табан жэлэй туршада бэелүүлхээр хараалагдаһан ехэ программын бодото дүүргэлтэ хадаа имагтал бүхы ажалшадай хүсэ шадалһаа, эрмэлзэл оролдолгоһоо дулдыдаха зэргэтэйнь элитэ. Энэ тэмсэлдэ оруулһан хубитаяа зэргээр бидэ өөһэдтөө шухала хэрэгтэй юумэеэ олоожо абаха ёһотойбди.

Зэдын аймагай партийна организацинууд хадаа ажалшадай дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэн эрхилхэдээ, энэ хэрэгэйнгээ үрэ дүн һайнтай байхые хүсэнэ. Тиихэ зуураа хүн бүхэнтэй хүдэлмэри ябуулха асуудалда һүүлэй үедэ анхаралаа онсо хандуулдаг болоожо байна. Энэ хэрэгые шэнэ, урдань үзэгдөөгүй, шиидхэгдээгүй байһан асуудал гэжэ хэлэхэеэ һананагүйб. Зүгөөр энэ талаар эрхилдэг хүдэлмэреэ улам нарижуулан үргэдхэхэ, шэнэ оншо, арга дүршэл шэлэн олоожо, ажал ябуулгадаа нэбтэрүүлхэ гэһэн гол зорилго табигдана. Энэ хүдэлмэри эрхилхэ тусхай гурим тогтоохо шухала болоно.

Түбхын түрүүндэ хэнтэй хэн уулзажа байха ёһотойб, ямар гуримтайгаар тэрэ хүдэлмэреэ эрхилбэл, дүн һайнтай байхаб гэжэ тодорхойлхо ушар гарана. Тиимэһээ партиин райком партийна эхин организацинуудай ажалшадай дунда ябуулдаг ниитэ-политическэ, үзэл сурталай хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине шэнжэлнэ, һайн юумэнэй байгаа һаань, тэрэниие сог солжо үзэнэ.

КПСС-эй райкомой бюро Оёорой совхозой парткомой (секретарь Аржанович Л. С.) комсомолшууд болон залуушуулай дунда ямар хүдэлмэри ябуулдаг байһан тухай асуудал заседани дээрээ зүбшэн хэлсэһэн байна. Тэрэ асуудал зүбшэхэдэ иимэ зүйлнүүд элирэн гараа. Парткомой хүсөөр эмхидхэгдэдэг олониитын хэмжээ ябуулгануудта (лекци уншалга, элидхэл хэлгэ, политическэ һуралсал гэхэ мэтэ) имагтал эдэбхитэй комсомолшууд, залуушуул хабаадаг, харин бэшэ олон залуушуул хараада абтангүй, хажуу талада үлэшэнэ.

Энэ хангалтагүй хүдэлмэреэ ямар нэгэн шалтаг дурдан далдалха ябадал ушардаг. Жэшээнь, хүн бүхэнтэй хүдэлмэри ябуулжа байха эдэбхитэдые, туһалагшадые, ажалайнь багша болохо хүнүүдые хаанаһаа олохо зонбибди гэлсэдэг. Энэ хүдэлмэридэ бүхы коммунистнуудые, мэргэжэлтэдые, ажалай түрүүшүүлые, хүдөөгэй интеллигентнэрые, партийна, совет ба ажахын хүтэлбэрилэгшэдые хабаадуулха ёһотойбди. Эдэнэр хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ниитын дунда ябуулха уялгатай юм. Зүгөөр тэдэнэрые эмхидхэхэ, хинаха, эрилтэ табиха хэрэгтэй.

Манай аймагта «Лекторэй үдэр» үнгэргэгдэдэг болонхой. Гадна партийна хүтэлбэрилэгшэд тусхай тогтоогдоһон үдэрнүүдтэ, али нэгэ тосхоной клуб соо хүдэлмэришэдтэй, колхознигуудтай уулзалга хэдэг болоо. Удаань нютагай соёл гэгээрэлэй, медицинын, худалдаа наймаанай болон бусад эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөн болодог. Тиимэ хөөрэлдөөнэй үедэ али олон һони һониин асуудалнууд, түргэн шиидхэхэ хэрэгүүд тобойн элирдэг. Хөөрэлдөөнэй дүнгөөр хэмжээ абаха, шэнэ хэмжээ ябуулгануудые хараалха саг болодог. Саг соонь түргэн дары хэмжээ абаагүй хада иимэ хөөрэлдөөнэй, уулзалгын ашань харагдахагүй, ёһо дүүргэһэн шэнги болоод лэ хосорхо байна бшуу.

Манай бодожо үзэхэдэ, хүтэлбэрилхы тушаалтад хадаа ажалшадтай ходо уулзажа, хөөрэлдэжэ, нүхэр ёһоной барисаа байгуулжа шадаа хадаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине бүри аша үрэтэй болгохо һэн. Энээниие манай аймагта бэелүүлэгдэжэ байгаа түрүүшын алхам гэршэлжэ үгэнэ. Вида аргагүй ехэ юумэ... хэжэрхёобди гэжэ эндэ хэлэхээ һананагүйб. Зүгөөр энэ асуудалаар һанал бодолоо андалдаа һаа, дүй дүршэлөө халан абалсаа һаа, ехэл һайн байгаа. Ажалшадые түрүү үзэл бодолтойгоор, эдэбхи үүсхэлтэйгээр, зоригжол түгэсөөр хүмүүжүүлхэ гээшэ эгээл орёо, хүндэшье, шухалашье хүдэлмэри байна.

В. ГАРМАЕВ,
КПСС-эй Зэдын райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

ПАРТИЙНА БИЛЕТ УЯЛГАЛНА

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ ЯБАГШАДТА — ШЭНЭ БИЛЕТ

КПСС-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретариин уужам кабинет. Эндэ сугларһан хүн бүхэнэй шэг шарайда баярай тэмдэг үзэгдэнэ.

— Партийна документ һэлгэхэ харюусалгатай хүдэлмэри мүнөөдэрһөө манай аймагта эхилбэ, — гэжэ нэгэдэхи секретарь Пётр Абрамович Фалилеев хэлэбэ. — Ленин багшын дүрэ зурагтай партийна шэнэ билет коммунизмын хэрэгтэ, партиин нангин хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, ами наһаяа зорюулхаар шиидэһэн хүнүүдтэ барюулагдана гээшэ.

Һаяшаг байгуулагдаһан Туранай совхозой коммунистнуудай партийна документнүүдые эхи түрүүлжэ һэлгэхэ гэһэн шиидхэбэри КПСС-эй райком абаа. Пётр Абрамович партийна шэнэ билет эгээл түрүүлэн Лопсон Намсараевич Ихнеевтэ барюулба. **(Зураг дээрэ).**

1941 онһоо 1945 он болотор Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Ехэ дайнда хабаадалсажа, аха дүү гурбан социалис гүрэнүүдые — Румыни, Венгри, Чехословакиие, тиихэдэ Австрине фашизмһаа сүлөөлэлсэһэн эрэлхэг сэрэгшэ, 1930 онһоо хойшо хамтын ажалда ороһон, партиин үнэн сэхэ хүбүүн Лопсон Намсараевич сэдьхэлээ доһолгон байна.

— Иимэ жаргалта байдалай түлөө тэмсэжэ ябаһандаа хэмгүй ехэ баяртайб, золтойшьеб, — гэжэ Лопсон Намсараевич хэлэбэ. — Амиды ябаа сагтаа партиингаа нангин зарлигые дүүргэжэ, арадайнгаа, аша үринэрэйнгөө зол жаргалай түлөө ажаллаха, тэмсэхэ уялгатайб.

Нээрээшье, Лопсон Намсараевич жаран наһанайнгаа жаргал дээрэ пенсидэ гараһаншье һаа, үшөөл ажаллаһаар.

Партийна биледээ һэлгэжэ байгаа коммунистнуудай һайхан, үнэн сэхэ абари зан, урагшаа эрмэлзэһэн зориг толи соо харагдаһан шэнгеэр эндэл элирнэ. Жараад оной коммунист, совхозой түрүү малшадай нэгэн Лопсон-Доржо Булутович Жамбалов партийна шэнэ биледээ абана. Нүхэр Жамбалов 1960 онһоо Ленинэй ... гэшүүн.

Лопсон-Доржо Б... һамгантаяа 62 толгой ... харууһална. Мүнөө 42 ... абаад, гарзагүйгөөр түл... байнхай.

Удаань 1965 онһоо К... гэшүүн, мал ажалда ... хүдэлжэ ябаһан Даря Г... на Тапхаева партийна ... ледээ гартаа бариба. Д... маевна Туранай сомоной ... дэй депутат, арадай ... бүлэгэй гэшүүн, ... Иимэ ниитын ехэ үүрэ... ябадаг коммунист эхэнэ...

Аймагай урданай ... нистнуудай нэгэн Жал... маевич Маншеев парти... кументээ энэ үдэр һ...

Б. ЯБЖАН...
манай ...
Л. ИРИНЦЕЕВЭЙ ...

Партиин райкомуудһаа мэдээсэнэ

ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан болоожо, ажалшадай дунда үзэл сурталай политическэ болон интернациональна хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха тухай КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр П. Е. Белозёровой элидхэл зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Элидхэл тушаа «Пограничный» совхозой парткомой секретарь Ф. Ф. Гайфутдинов, Хягтын ээрэлгэ-трикотажна фабрикын партийна эхин организациин секретарь З. З. Молонова, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша Н. Г. Шахов, Худэриин совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Г. Н. Раднаев, Шара-Голой дунда һургуулиин директор В. В. Башинхаев болон бусад үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Б. С. Семёнов партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадалсажа, үгэ хэлээ.

Ц. БАБУШЕЕВ.

МЕХАНИЗАТОРНУУД МУРЫСЭ...

Һаяхан Захаминай аймагай колхоз, совхозуудай механизаторнууд, мэргэжэлтэд Хамни тосхондо сугларжа, табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ орооһо таряа болон бусад ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар хэгдэхэ хүдэлмэреэ зүбшэн хэлсээ. Энэ асуудалаар аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник нүхэр **Ц. Д. Гырылов** элидхэл хээ.

Энэ суглаан дээрэ өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудтайгаар, түсэб уялгануудтайгаар үгэ хэлэһэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой главна агроном **О. Ц. Доржиев**, Харацайн совхозой тракторна бригадын бригадир нүхэр **Филиппов**, «Победа» колхозой тракторна бригадын бригадир **Д. Долсонов** гэгшэд газар элдүүрилгые саашадань һайжаруулха, тарилга, хуряалгын болзорые алдангүй, агротехникын бүхы эрилтэнүүдые баримталха шухала гэжэ тэмдэглэһэн байна. Илангаяа манай аймагай эрхэ байдалда тарилга хэхэ зохид болзорые 1—2 үдэрөөр алдаа һаа, тон ехэ хохидолтой байха гээшэ.

— Хадалиг, хүйтэн уларилтай манай аймагта орооһо тарянай нютагжаһан сортын үрэһэ тарихада һайн ургаса үгэдэг, — гэжэ аймагай гүрэнэй үрэһэнэй инспекциин начальник **Д. Очирова** тэмдэглэбэ. — Гэтэр аймагай ажахынуудта тиимэ нютагжаһан сортын үрэһэн ехэ дутамаг. Жэл бүри үрэһэнэйнгөө шанарые һайжаруулхын орондо ажахынууд улам һуларуулна. Ажахынуудта шанар муутай үрэһэн ехэ. «Дружба», XXII партсъездын нэрэмжэтэ, «Коммунизмын зам» колхозуудай үрэһэн элдэб холисонуудһаа илгагдаагүй, тарилгын шанарта хүргэгдэнэгүй. «Победа» колхозой обёосой үрэһэн гуламнятатай, «Красный Октябрь» колхозой үрэһэн нара һалхинда гаргагдажа, шанаржуулагдаха аад, үбэлэйнгөө байраһаа хүдэлгэгдэнэгүй.

Үнгэрһэн жэл 26 мянган центнер таряа түсэбһөө бага абаһан байжа, тэрэнээ энэ жэл хүсөөгөөд, үшөө үлүүлэн худалдахын тула гектар бүриһөө 12—13 центнер таряа хуряаха шухала юм. Энээниие бэелүүлхын тула газараа минеральна үтэгжүүлгээр шанаржуулха, буртаг ногооень химиин аргаар усадхаха, тарилгын хойноһоо саг үргэлжэ харууһалжа, ургаса хурялгые болзор со... ринаар үнгэргэхэ ... Энээнэй тула хүн б... илангаяа мэргэжэлт... низаторнуудай хари... дээшэлүүлхэ, тэдэ... рондо социалис мур... гэнөөр эмхидхэжэ, са... дүнгыень гаргажа, ш... дуулгажа байха шу... суглаан дээрэ үгэ ... партиин райкомой ... секретарь нүхэр Н. ... **хеев** тэмдэглээ.

Суглаанай эсэстэ ... заторнуудай үмэнэ... хынуудай тракторна б... нууд, ЛМО-гой от... кукурузашад, кук... хоорондоо хэлсээнүү... талалсажа, гараа ... байна.

Д. АЮШ...
манай ...

Георгий Афанасьевич Патрахин дүй дүршэлтэй, урагшаа һанаатай үхэршэн гэжэ нютаг нугадаа мэдээжэ болоһоор үниинэй юм. Ажалша бэрхэ үхэршэнэй гүрэндэ тушааһан шахамалнуудынь «эрхим тарган» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр абтадаг. Мүнөө үедэ нүхэр Патрахин Михаил Рыжаков туһалагшатаяа 100 хашараг харууһална. Үнгэрэгшэ һарада эдэнэр хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 1252 граммаар нэмээжэ, үхэршэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэбэ.

Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үхэршэд Г. А. Патрахин, М. Рыжаков гэгшэд түрэл республикынгаа алдарта 50 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн уряа доро ажаллажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын түрүү үхэршэд Г. Патрахин, М. Рыжаков.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Үсхэлшэдэй хэрэг муу б...

Табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө республика дотороо үүсхэһэн «Электромашина» заводой коллектив жэлэй түрүүшын кварталай даабари амжалтатайгаар дүүргэбэ. Түсэбһөө гадуур 122 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа.

Кварталай туршада 112 автокран, 1003 электродвигатель бүтээгдэжэ, худалдагдаа. Тэрэ тоодо хүдөө ажахын захилаар хараалагдаһан түсэбэй ёһоор 22 автокранай орондо 29 автокран эльгээгдээ. 4 электродвигатель, силосэй ургамал хуряадаг «Вихрь» комбайнай 2 мянган редуктор бүтээгдэһэн байна.

Заводой коллектив арад зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэбэ. Нёдондо жэлэй түрүүшын кварталтай сасуулхада, 28 процентээр ехэ үргэн хэрэглэлэй эд бараан бүтээгдэһэн болоно.

Үйлэдбэри оньһожоруулха, ажалаа эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ түсэб дүүргэгдэнэ. Энээнэй ашаар 134 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри арьбалагдаа. Алмалт... лалтын гурим сахи... тонно металл, 34 мян... ватт-час электрын ... сэн алмагдаһан байна.

Хүдэлмэришэд респ... гаа 50 жэлэй ойн һ... ажалай һайн бэлэгтэй... таха зорилго урдаа та... ри эршэтэйгээр ажал... хүүд, участогууд, бр... хоорондоо мүрысэнэ. ... рысөөнэй үедэ һайн ... түйлахын тула ажал... хэл һайжаруулна, ... наар хүдэлхэ хэмжэ... нэ.

Григорий Ахмедши... толий Яковлевай ды... терска участогууд, ... тина Артюх, Гали... сюк гэгшэдэй, Дмитри... повай, Борис Шуми... даг бригаданууд соц... рысөөндэ эрхимлэжэ ...

Продукци худалда... жэлэй түсэбые июни... лотор дүүргээд, даа... дуур 150 мянган ... продукци худалдажа, ... кынгаа һайндэрые ... һэн уялга абаһан ... шэд хэлэһэн үгэдөө ... ажаллажа байна.

Н. Д...

НАУКА БОЛОН ТЕХНИКЫН ТУЙЛАЛТЫЕ — ҮЙЛЭДБЭРИДЭ

ТЕХНИЧЕСКЭ ДЭБЖЭЛТЭ БА ҮЙЛЭДБЭРИИН АШАГ ҮРЭ

АРАДАЙ АЖАХЫДА научно-техническэ дэбжэлтын дүүргэдэг үүргые ондоо ямаршье юумэтэй сасуулхаар бэшэ. Тэрэ хадаа ямаршье һалбарида, үйлэдбэриин бүхы ажал ябуулгада шиидхэхы үүргэтэй болоо. Үйлэдбэриин бүхы процесс түргэдхэн шанаржуулха, ажалай бүхы гаргаша бага болгохо, бүтээсыень дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ арга хангана гээшэ.

Модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын промышленность хүсэд оньһожоруулагдаһан һалбари болонхой. Энээндэ эрдэм наукын үүргэ айхабтар ехэ. Тиимэ холын сагта бэшэ, оройдоо арба гаран жэлэй саада тээхи байдалтай сасуулан харахада, энэ һалбари тон ехээр хүгжэһэн, оньһожоруулагдаһан байна ха юм.

Республикымнай модо бэлэдхэлэй һалбари жэл бүхэндэ хүгжэжэ, шэнэ техникээр зэбсэгжүүлэгдэжэ байна. Модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ шэнэ технологи, автомат арга нэбтэрүүлэгдэнэ. Манай леспромхоз республикын ой модоной промышленностиин шэнэ предприяти юм. Тэрэ эмхидхэгдэжэ эхилһэн түрүүшын сагһаа шэнэ техникээр хангагдаа, шэнэ оньол арга хэрэглэжэ захалаа.

Модо отолон унагааха, ашаха, дээдэ склад хүрэтэр шэрэхэ, ута модые автомашинануудта ашажа ябуулха гэхэ мэтэ ажал дууһан оньһожоруулагданхай. Тиихэтэй хамта модые набша намааһаа, гэшүүһэнһээ сэбэрлэхэ, тракторта шагтагалха, трактороһаа һалгааха ажал хүдэлмэришэдэй гар хүсөөр бүтээгдэнэ. Тиимэһээ үйлэдбэриин бүхы процесс оньһожоруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зарим тэды һаад ушаруулагдаһан зандаа.

Бүтээсэ ехэтэй мүнөө үеын техникэ хэрэглэхэтэй хамта бар хүсөөр бүтээгдэдэг ажалай хуби үшөө ехэ. Эрдэмтэд иимэ байдал хараада абажа, модо бэлэдхэлэй бүхы ажалые сүм оньһожоруулха технологи зохёожо байна. Энэ зорилго гол түлэб юһэдэхи табан жэлэй туршада бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Шэнэ технологи ямар гол ёһо баримталнаб гэхэдэ, модо отолон унагааха, хожомынь ашажа ябуулха, модые тракторта шагтагалха, тэрэнһээ һалгааха ажал оньһон аргаар, механическа хэрэгсэлнүүдээр бүтээгдэхэ болоно.

Һая бүтээгдэжэ, ашаглагдажа эхилһэн араата погрузчигууд, чокернуудгүй тракторнууд, ондоошье машинанууд модо бэлэдхэлэй гол, мүн туһалбариин, бэлэдхэлэй ажал оньһожоруулха агрегатна машина байгуулха арга олгохо юм. Эрдэм, техникэ хадаа ой соохи бүхы ажал оньһон аргаар бүтээхэ асуудал шиидхэжэ байна.

«Байгал шадарай байгаалиин баялиг арьбадхаха ба ашагтай һайнаар хэрэглэхэ хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1969 ондо абаһан тогтоол хадаа ой соо ябуулагдадаг ажал гуримшуулха эрилтэ табяа һэн. Энэ тогтоолой һүүлиие хамгаалха, ашагтай һайнаар хэрэглэхэ нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай тогтоолые бэелүүлэн, далайгаар, тэрээндэ урдаа ородог голнуудаар модон урадхуулагдахаяа болижо байнхай. Модо шэрэхэ, урадхуулха шэнэ технологи зохёогдоо.

Манай леспромхоздо бэлэдхэгдэһэн модон ута зандаа ашаа зөөлгын харгыгаар шэрэгдэжэ, Баргажанай-Адагта хүргэгдэдэг болоо. Эндэ ута зандаа сигара болгон холбогдожо, далайгаар урадхуулагдана. Шэнэ технологи леспромхоздошье, модо болбосоруултын предприятинуудта аша туһатай. Сигара болгон урадхуулагдахадаа, модон уһа руу шэнгэнэгүй, тэрэ зандаа хэрэгтэй газартаа хүргэгдэнэ. Выдрино тосхондохи баазада модон болбосоруулагдана. Тиихэдээ модые хаядаһагүйгөөр, дууһан һайнаар хэрэглэхэ арга олгогдоно ха юм. Урдань хаядаһан болоожо һаладаг зомгооһон, хибэдэһэн, элдэб тайрадаһан хэрэглэгдэжэ, технологическа зүйл, плитэ, ондоошье продукци үйлэдбэрилэгдэнэ.

Модые ута зандань томо багсаар шэрэхэдэ, ажалай гаргаша бага болгогдоно. Модо шэрэдэг урдын транспорт шэнээр һэлгэгдээ. Ехэ ашаа шэрэдэг, түргэн гүйдэлтэй КРАЗ-ууд абтаа. Шэнэ техникэ хэрэглэһэнэй ашаар үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлһэн байна. Энээниие иимэ тоо баримтануудаар харуулжа болохо. 1971 онойхитой сасуулхада 1972 ондо продукци үйлэдбэрилгэ 621,9 мянган түхэригөөр дээшэлээ, 31,3 мянган кубометр үлүү ехэ модон шэрэгдээ.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ажалай бүтээсэ ехэ удха шанартай юм. Хэрбээ 1971 ондо хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ 961,9 кубометр байһан һаа, 1972 ондо 1.089,3 кубометртэ хүргэгдэбэ. Мүнгэн дээрэ тоолоходо, бүхыдөө 1.843,3 мянган түхэригэй үлүү ехэ ажал хэгдээ.

Бии байгаа машина, түхеэрэлгээ ашагтайгаар хэрэглэһэнэй, техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай, модошодой мэргэжэл шадабари дээшэлүүлһэнэй, ажалай эмхидхэл һайжаруулһанай ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ шадаабди.

Василий Петрович Парамоновой бригада республикада соогоо мэдээжэ болоо. Энэ бригада нёдондо жэлэй туршада түсэбэй ёһоор 28,8 мянган кубометр модо бэлдэхэ даабаритай аад, 46 мянган кубометр бэлдэһэн, таллуулһан байна. Ямар аргаар иимэ ехэ бүтээсэ туйлааб гэхэдэ, трактораа ашагтай һайнаар 1,5 халаанда хүдэлгэнэ. Ажалаа 1,5 халаанда эмхидхэһэн В. С. Щукинай, В. И. Спиридоновой, И. И. Сагитдиновай даадаг мүн лэ 8 хүнһөө бүридэһэн бага комплексно бригаданууд нёдондо түсэбһөө гадуур 12—13 мянган кубометр модо бэлдхэн таллуулаа.

Шэнэ техникэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ һайжаруулха арга хангана. Тиихэтэй хамта мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха эрилтэ бидэнэрэй урда табина гээшэ. Шэнэ техникэ шудалжа, мэдэлдээ абаагүй һаа, тэрэниие бүтээсэтэйгээр хүдэлгэжэ болохогүй ха юм. Манай леспромхоздо гол мэргэжэлэй хүдэлмэришэдэй шадабари дээшэлүүлхэ һуралсал эмхидхэгдэнхэй. Хүдэлжэ байгаад һураха шофёрнуудай курсые нёдондо 60 жолоошон дүүргэжэ гараа. 15 моторист, 3 тракторист, нэгэ оператор бэлдэгдээ.

1971 онойхитой сасуулхада, нёдондо гол фонднуудаар хангалга хоёр дахин дээшэлээ. Техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай ашаар арадай ажахыда продукци үгэхэ түсэбөө 102,5 процент, модо шэрэхэ даабаряа леспромхоз 102,8 процент дүүргээ. Гэбэшье гол фонднуудһаа продукци абаха түсэб дүүргэгдээгүй. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, урдань леспромхоздо хэрэглэгдэдэг К-700 тракторнууд ондоо тээшэ худалдагдаагүй үлэшоо. Мүн ажалай сагые дэмы һалгаха ушар үшөө ехэ байһаар. Хэрбээ ажалай сагые зүбөөр хэрэглэһэн байбал, үшөө 20 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ шадаха байгаабди.

Гол фонднуудһаа продукци абалгые ехэдхэхын тула автомашинануудайнгаа 60 процентые хоёр халаанда, 40 процентыень гурбан халаанда хүдэлгэхэ гэжэ хараалагдаа. Мүнөө 1,5 халаанда хүдэлжэ байһан гурбан бага комплексно бригаадын ажал хоёр халаанда эмхидхэхэ хэмжээн абтажа байна.

Ажал ехэтэй процесс оньһожоруулжа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэхэ юм. Энэ зорилго бэелүүлхын тула ЛП-11 түхэлэй чокергүй тракторнуудые ашаглаха, модые тракторта шагтагалха, тэрэнһээ һалгааха ажал оньһожоруулагдаха байна. Мүн модые гэшүүһэ намааһаа сэбэрлэхэ ажалай 35 процентые энэ жэлдэ оньһожоруулхабди. Бүтээсэ ехэтэй трактор, гэшүүһэ намаа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ хэрэглэһэнэй ашаар 8 хүдэлмэришэниие сүлөөлжэ, бага комплексно үшөө нэгэ бригада бүридхэхэ, тэрэнэй ажалые 1,5 халаанда эмхидхэхэ гэжэ хараалагдаа. Шэнэ бригадын хүсэ шадалаар 30,0 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ байнабди.

Модо таллуулгын тракторнуудые агрегатна аргаар заһабарилха цех түхеэржэ, 2-дохи кварталай туршада ашаглалгада тушаахабди. Энэ хадаа тракторнуудые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ, бүтээсыень дээшэлүүлхэ, харууһыень һайжаруулха арга хангаха юм. Саашадаа ой соохи ажалые бүрин гуримшуулха хэмжээн абтаха байна. Мастерска участогуудай ажал зүбөөр эмхидхэхэ зорилгоор трактор, погрузчик, бульдозернуудые үбэлдөө хонуулха дулаан гаражууд баригдаха болоо.

Леспромхозоймнай хэдэн бага комплексно бригада республика дотороо эгээл ехэ модо бэлэдхэһэн, таллуулһан байна. Һара бүхэндэ 3.000—4.000 кубометр модо бэлэдхэдэг бригада бусад леспромхозуудта үгы юм. Мүн хүдэлмэришэн бүхэндэ хубаажа харахада, ажалай комплексно бүтээсэ 1.000 кубометртэ хүргэгдөө. Эдэ бүгэдэ хадаа техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй аша үрэ...но.

Манай леспромхоз ... хэндэ шэнэ техникээр ... гагдажа, технологиёо ... руулжа байна. Тиигэжэ ... лай гаргаша бага бол... Модон ута зандаа том... саар шэрэгдэнэ, леспр... зой доодо складууд ут... гогдоо. Нёдондо заһаб... механическа шэнэ м... ской ашаглалгада туш... бди. Эндэ механическа ... бензо-хюрөө заһабарил... кумуляторна, элект... кузнечнэ, гагнуурин... мэтэ цехүүд бии. Мо... томашинаар шэрэхын ... харгы, тэрэнэй һа... татагдаа, дулаан гар... баригдаа.

Үйлэдбэреэ шэнээр ... жүүлжэ, техническэ ... тэ туйлажа байгаа ма... промхоз гүрэнэй түсэ... һан социалис уялгаа ... дээрэнь дүүргэнэ. Те... ническэ дэбжэлтэ ту... үйлэдбэриин ашаг үр... шэлүүлхэ зорилго ... шиидхээбди гэжэ ... аргагүй. Гол фонд... үшөө бага продукци ... Эдэ дутагдалнуудые ... сагта зайсуулха ёһо... гэжэ бүхы коллекти... дэрнэ. Тиимэ тусхай ... хэмжээ ябуулга хар... байнабди. Тэдэнээ б... һэнэй ашаар гол фонд... бүри бүтээсэтэйгээр ... лаха, тэдэнһээ пр... абалгые ехэдхэхэ арга... байна. Юуб тэхэдэ тех... дэбжэлтэ туйлаха, ү... риин ашаг үрэ дээш... гэһэн зорилго хо... нягта холбоотой, т... суг хамта бэелүү... ёһотой болоно.

С. СОЛ...
Хурамхаанай леспр... главна ин...

ОЙЛГУУЛАМЖЫН ХҮДЭЛМЭРИИН ХУРСА ЗЭБСЭГ

Һайнаар эмхидхэгдэһэн харуулан ойлгуулха хэрэгсэл малшадые элсүүлхэ, социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ нилээд ехэ удха шанартай. «Маяк» колхозой Далахайн һү һаалиин фермэдэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлдэ ехэ анхарал хандуулдагыень онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Тус фермын коллектив малшадай бүлэг профсоюзна, мүн Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан үргэгдэһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажалдаа амжалта туйлана. Жэшээлхэдэ, һү гүйсэдхэлдэ тушааха талаар байгша оной нэгэдэхи кварталай түлэбэе холо үлүүлэн дүүргэбэ. Фермын түрүү һаалишад А. Д. Усольцева, Б. Д. Игнашкеева, Н. Г. Убушеева, Р. Д. Санжихаева гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2 мянга гаран килограмм һү һаагаа. Тиихэдэ үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө 500—500 гаран килограмм һү һаажа шадаа.

Далахайн һү һаалиин фермын коллективэй суглаан дээрэ һаяхан байлсаа һэм. Түрүү һаалишан Александра Усольцева үгэ хэлэжэ, 1973 онойнгоо социалис уялгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэбди гэжэ колхозой болон отделениин хүтэлбэрилэгшэдые найдуулаа һэн.

Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд малшадай ажал хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Фермын коллектив удаадахи зорилгонуудаа, социалис уялгын дүүргэлтэ тухай саг үргэлжэ мэдэжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, «Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэбди» гэһэн плакат-хуудаһан һайнаар гоёон шэмэглэгдэнхэй. Һаалишад А. Д. Усольцева, Р. Д. Санжихаева, Л. Д. Балдуева, Л. Д. Бильдакова болон бусадай фото-зурагууд эндэ үгтэнхэй. Тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2200—2800 килограмм һү һааһан байгаа гэжэ тэндэһээ мэдэжэ абабабди.

«Ажалай алдар солын хуудаһан» һара бүри гаргагдана. Түрүү һаалишад, малшадай амжалта тухай тэрэ хуудаһан соо хэлэгдэдэг юм байна.

«1973 оной социалис уялгануудаа малшад ямараар дүүргэжэ байнаб?» гэһэн плакат соо һаалишадай үдэр бүриин ажалай дүнгүүд бэшэгдэнэ. Тэрээнһээ гадуур колхозой һаалишадай социалис мүрысөөнэй бюллетень гаргагдана. Фермын ажалай гуримшье баһал бии.

Бэеын элүүрэй булан эндэ бии. Тоорын участково больницын хүдэлмэрилэгшэдэй гаргадаг санитарна бюллетень бултанай анхарал татана. Шанар һайнтай сэбэр һү яажа тушаадаг болохо тухай эндэнь хэлэгдэнэ.

«Дайшалхы хуудаһан», «Мүнөө хэн түрүүлжэ ябанаб?» гэхэ мэтэ плакадууд соо хэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябанаб, хэн гээгдэлдэ орожо ябанаб, ямар дутагдалнууд дайралданаб гэхэ мэтэ зүйлнүүдые мэдээсэнэ.

Далахайн найман жэлэй һургуулиин багшанар Н. Н. Саргаева, О. Д. Ангрускаева, Р. И. Бакланов болон бусад харуулан ойлгуулха хэрэгсэл эмхидхэхэ, шэмэглэхэ хэрэгтэ туһа хүргэдэг болоһоор үнинэй. Һайнаар эмхидхэгдэһэн, тодорхой тоо, баримтануудтай харуулан ойлгуулха хэрэгсэл малшадай һайнаар ажаллаха, нөөсэ арга боломжонуулаа гүйсэд хэрэглэхэ, продукци ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэнь нүлөөлдэг байна ха юм.

И. ФЕДОРОВ.
Түнхэнэй аймаг.

АРАДАЙ ХҮБҮҮН

(В. Р. Филипповэй түрэһөөр 60 жэлэй ойдо)

Эрхэдэй нютаг арюун тунгалаг уһатай Ангар мүрэндэ шудхадаг Оһойн голые зубшан оршодог юм. Эндэ 1913 ондо дунда шадалтай тарияашан Родион Филиппович Хундановай бүлэдэ дүрбэдэхи хүбүүниинь — Василий түрөө бэлэй. Башлиин эсэгэ Родион үндэр шэрэг бэетэй, хара хүдэр шарайтай, нютагайнгаа зоной дунда хүндэтэй, ажалша малша хүн байгаа.

1919 оной намар Александровска түрмэһөө зугадаһан хүнүүдтэ хилээмэ үгэһэнэйнгөө түлөө Родион Хунданов колчаковска милиционертэ алуулшоо һэн. Эсэгын табан үхибүүн Опоо эхэтэеэ үлэбэ. Тиихэдэ Василий хүбүүн табатай, дүү хүбүүниинь һаял гурбатай болоно ябаа. Совет засагай тогтотор Опоо хүгшэн үхибүүдээ ехэ болгохын тула нилээд зобоходоо даа. Харин нютагай тарияашадай комитедэй түрүүлэгшэ Г. Е. Табитуев Родион Хундановай гэр бүлэдэнь туһалжа, Василий Филипповтэ нютагай эхин һургуули, һүүлээрнь Осинска долоон жэлэй тарияашан залуушуулай һургуули дүүргүүлһэн юм. Саашань һургуулида ябаха зөөри шадалгүй дээрэһээ ВЛКСМ-эй Бооханой райкомой пропагандын таһагые даагшаар хоёр жэл тухай хүдэлмэрилбэ.

Удаань Верхнеудинскын рабфагта һуража, дунда һургуулитай бололой. Рабфагта һураха үедөө «Скотимпортда», галай аюул саралгын командада политругаар ажаллалсаа.

«Хүн болохо багаһаа» гэжэ арад зоной дунда дэмы хэлсэдэггүй. Һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ дуратай байһан Василий Филиппов 1935 ондо Улаан-Үдын зооветинститудай студент болобо. Дээдэ һургуули дүүргэһэнэй һүүлээр Казаньдахи ветеринарна институдай аспирантурада һурахаар эльгээгдэбэ.

Дайн эхилбэ... В. Р. Филипповэй Забайкальска Сэрэгэй округто алба хэжэ байхадань, партиин Буряадай обком тэрэниие дуудажа, обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшаар томилоо бэлэй. 1942 онһоо 1945 он болотор партиин Хориин райкомой нэгэдэхи секретаряар ажаллаба. Дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүд... Хориин аймагта хүдэлмэрилхэ үедөө В. Р. Филиппов бэрхэ эмхидхэгшэ, хүдөө ажахын бэрхэ мэргэжэлтэн байһанаа харуулба. Зүгөөр һуралсалаа саашадань үргэлжэлүүлхэ зорилгоёо мартаагүй ябаһан байгаа. КПСС-эй обком нүхэр В. Р. Филипповэй мэдүүлгые дэмжэжэ, 1945 ондо Харьковска ветеринарна институтда эльгээбэ.

Харьковска ветеринарна институдай эрдэмтэдэй Соведэй түрүүлэгшэ профессор Н. Н. Богданов телеграмма соогоо ингэжэ мэдээсээ һэн: «В. Р. Филипповтэ биологическа эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэ нэгэн дуугаар олгогдобо».

Улаан-Үдын зооветеринарна институдай патологическа физиологиин кафедрые даагшаар тэндэһээ ерэһээр томилогдоо. 1948 ондо доцент болоод, зооветинститудай һуралсалай талаар директорэй орлогшоор ажаллаа. 1952 онһоо Буряадай хүдөө ажахын институдай ректор ооболобо. Энэ үндэр тушаалда, мүн кафедрые даагшын уялга дүүргэжэ байха үедөө туршалгын, шэнжэлгын ехэ хүдэлмэри хэдэг һэн. 1953 ондо Московско ветеринарна академидэ эрдэмэй докторой нэрэ зэргэтэй болобо.

В. Р. Филиппов эрдэмшэнжэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулхаһаа гадна, нниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг хүн. 1958 ондо Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшээр томилогдоо, 1960 ондо КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа.

1962 ондо эрдэм-шэнжэлгын ажалдаа бусажа. 1969 он болотор Буряадай хүдөө ажахын институдай ректорээр ажаллаа. Василий Родионович Филиппов республикынгаа колхоз, совхозуудаар ходо ябажа, бодото ажабайдалтай нягта холбоотой байдаг юм.

В. Р. Филиппов өөрөө нютагуудаар гаража, эрдэмэй шухала асуудалнуудаар колхоз, совхозой ажалшадай дунда лекцинүүдые уншадаг. Илангаяа буряад хэлэн дээрэ хөөрэхэдэнь, хүнүүд яһалашье һонирходог.

Научна, захиргаанай хүдэлмэриһөө гадна, Василий Родионович Филиппов ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байһан, мүнөөшье хабаадаһаар. В. Р. Филиппов олон жэлдэ партиин горкомой, обкомой бюрогой гэшүүн байхаһаа гадна, республикын, Совет гүрэнэй урда габьяатай байһанайнгаа түлөө СССР-эй Верховно Соведэй (4, 5, 6-дахи зарлалай) депутат байгаа. КПСС-эй XXII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-тай гэшүүндэ кандидадаар һунгагдаа бэлэй. Мүнөө В. Р. Филиппов СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалые толгойлно. Тэрэ КПСС-эй обкомой гэшүүн, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат.

Республикын эрдэм наукын, дээдэ һуралсалай хүгжэлтэдэ габьяатай байһанайнгаа түлөө В. Р. Филиппов Ленинэй, Октябриин Революциин орденуудаар, олон медаляар шагнагданхай. 1966 ондо «Буряадай АССР-эй эрдэм наука ба техникын габьяата ажал ябуулагша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиал манай Буряадай эрдэм ухаанай өөрын гуламта гээшэ ааб даа. Филиалда хамта долоон зуугаад хүн ажаллана, тэрэ тоодо арба гаран докторнууд, эрдэмэй зуугаад кандидадууд, олон инженернүүд, лаборантнууд бии. Нёдондо жэлдэ филиалай коллективэй жэлэй дүн гаргалгын суглаан дээрэ В. Р. Филиппов ингэжэ хэлээ бэлэй:

— Эрдэм ухаанай шэнэ шэнэ һалбаринууд ургажа, урагшатайгаар хүгжэнэ. КПСС-эй XXIV съездын баталһан юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ манай Буряадай филиалай коллектив өөрынгөө хубитые оруулха, бүхы шэнжэлгэнүүдээ үндэр хэмжээндэ бүтээхэ, научна хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхые оролдохо, материально-техническэ үндэһэ һуурияа бэхижүүлхэ гэһэн зорилготойбди. Манай филиалай түсэб ехэ. Эгээл түрүүн республикын үйлэдбэриин хүсэнүүдые үргэнөөр, тодоор шэнжэлхэ, байгаалиин баялигуудые бэдэрхэ, арад зоной соёл болбосорол, түүхэ, мүнөө сагай ниитын харилсаануудые шэнжэлхэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Дутагдалнууд үшөө олон гэжэ мэдэнэбди. Коммунис обществын байгуулалтада бидэнэр үшөө ехээр хабаадалсаха, өөрынгөө хубита нэмэри оруулха ёһотойбди. Мүнөө сагта ямаршье эрдэмтэд ганса гансаараа ажаллажа шадахагүй, эрдэмэй хүшэр орёо асуудалнууд олон хүнүүдэй хүсөөр шиидхэгдэдэг юм. Эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэриин шанарыень һайжаруулха, туйлалтануудаа ажабайдалай аша туһада зорюулха хэрэгтэ манай филиалай эрдэмтэд бүхы бэлиг шадабаряа, хүсэ шадалаа зорюулан хүдэлхэ ёһотой. Манай парти, манай совет арад иимэ эрилтэнүүдые табижа байна, — гэжэ хэлээ һэн.

Буряад эрдэм ухаан улам хүгжэнэ, эрдэмтэдэй хэһэн шэнжэлгые арадай ажахыда хэрэглэжэ, республикаяа хүгжөөхэ, дэбжээхэ хэрэгтэ эрдэмтэдэй ехэ үүргэ дүүргэхэнь лабтай. Эдэнэрэй дунда буряад арадай үнэн сэхэ хүбүүн В. Р. Филиппов өөрынгөө һуури эзэлнэ.

Д. МАДАСОН.

…ҮҮХЫН …УУДАҺА …РАХАДА...

…урядай Автономито Со… Социалис Республикын …уулагдаһаар 50 жэлэй ой …зун гүйсэхэнь. Энэ ал… …ойтой дашарамдуулан, …убликын гүрэнэй архи… научна хүдэлмэрилэгшэ …И. Семинагай «Түүхын …даһа ирахада...» гэһэн …уулбари уншагшадай ан…алда табинабди. Энээн …республика дотор хэзээ, …юун болооб гэжэ тоб…тоор хөөрэгдэнэ.

…1923 оной апрелиин 23. …ядай республикын пио…үүдэй эмхи энэ үдэр …лһэн юм. Тиихэдэ …неудинск хотын ГПУ… (гүрэнэй политическэ уп…ениин) ячейкын дэргэдэ …ерэй отряд эмхидхэгдэ… байгаа. Тэрэ отрядай …лдэ анха түрүүн 22 …үүн ороһон түүхэтэй. …комсомолой губерниин …тедэй инструктор Мила …вина түрүүшын пионе… отрядай эмхидхэгшэ …һан юм. Вожатануудаар …с Урманчеев, Феня Ер…а хүдэлһэн.

…1924 оной апрелиин 24. … бэшэг мэдэхэгүйе …ха» Бурят-Монголой … эмхидхэхэ үүсхэлшэ … энэ бүлгэмдэ орохы… республикын арад зондо …үдэр хандаһан байгаа. … бэшэг мэдэхэгүйе …ха» Бурят-Монголой …эй эмхидхэлэй суг… 1924 оной апрелиин … болоһон юм. Суглаан … бүлгэмэй зорилгонууд … асуудал зүбшэгдэжэ, …эй устав баталагдаһан, …ьһөө бүридэһэн бүлгэ… правлени һунгагдаа. …лениин түрүүлэгшээр …И. Ербанов һунгагдаһан …

… бэшэг мэдэхэгүйе …ха талаар энэ бүлгэм …бликын нютаг бүхэндэ …ажал ябуулаа. Гушаад …ай хоёрдохи хахадай … үзэг бэшэг мэдэгүй яба… …мол түлэб усадхагдаа.

…1924 оной апрелиин 19. …-Монголой Доржи …ровай нэрэмжэтэ науч… …лгэм эмхидхэгдээ. Энэ …эй эмхидхэлэй заседа… …зэрэ хизаар ороноо …элхэ тухай элидхэл зүб…һэн байгаа. Тус бүлгэ… …эргэдэ физико-геогра… … этнологи ба түүхын …нүүд байгуулагдаһан. …учна бүлгэмэй филиал… …аймагуудта эмхидхэгдэ… …айгаа. Верхнеудинскын …нарай техникумэй, …оной, Эхирэд-Булгадай …үүдтэхи болон бусад …нууд һайнаар хүдэ… СССР-эй Наукануудай …миин президент А. П. …ский, академигүүд … Марр, А. Е. Ферсман … бусад Бурят-Монго… научна бүлгэмэй хүндэтэ …дээр һунгагдаһан юм.

…1924 оной апрелиин 23. …(б)-гэй ЦК-гай дэргэдэ… комиссиин заседани боло… культфондын мүнгэ зөө… …нээр хубаагдаа. Тиихэ… …рят-Монголой АССР… … мянган түхэриг үгтэ… байгаа. Арадай гэгээрэл, … культура хүгжөөлгэдэ … мүнгэн гаргашалагдаа. …эрэгтэ нэгэнтэ бэшэ ехэ …э зөөри манай республи… …үгтэдэг байһан. …шээлэн хэлэбэл, 1925 … культфондһоо респуб…ада үгтэһэн мүнгэн бу… … хэлэн дээрэ ном хэблэн …аха, Сэлэнгын долоон … һургуулиин дэргэдэ …ын байра, Боохондо …ин шатын һургуули бари… …эрэгтэ гаргашалагдаа.

…1924 оной апрелиин 30. …т-Монголой багшана… техникум тухай дүрим …АССР-эй Совнарком энэ … баталан абаа. Тиигэжэ … угсаатанай багшана… …балдэхэ түрүүшын гу… … байгуулагдаһан юм. …рят-Монголой багша… техникумые 1927 ондо … залуушуул дүүргэжэ …һан. Буряадай һургуулинуудай олон тоото багшанар тус техникум дүүргэжэ, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэридэ ажаллаһан байна.

1927 оной апрелиин 15. БМАССР-эй ЦИК-эй дэргэдэхи эхэнэрнүүдэй ажалай ба һуудал байдалай талаар комисси тухай дүрим баталагдаа. Буряад эхэнэрнүүдэй экономическа ба ажабайдалай тэрэ үеын байдалые һайжаруулха, тэдэниие эрдэм номдо һургаха гол зорилго энэ комиссиин үмэнэ табигдаһан байгаа. Тиимэ комиссинууд аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай дэргэдэ байгуулагдаа һэн. Тиигэжэ нютагуудта улаан гэрнүүд, буряад эхэнэрнүүдэй гэрнүүд эмхидхэгдээ. Тиимэ гэрнүүдтэ медицинскэ консультаци бии болгогдоо, үзэг бэшэг мэдэхэгүйе усадхаха болон бусад кружогууд хүдэлдэг байгаа.

Эдэ бүгэдэ буряад эхэнэрнүүдэй соёл гэгээрэл дээшэлүүлхэ, тэдэнэй политическэ мэдэрэл һайжаруулха, эхэнэрнүүдые хамтын ажалда хабаадуулха хэрэгтэ ехэ нүлөөтэй байгаа. Мүнөө арадай ажахын, эрдэм наукын, соёл гэгээрэлэй бүхы һалбаринуудта буряад эхэнэрнүүд амжалтатай ажаллажа байна.

1934 оной апрелиин 29. Паровоз-вагон заһабарилгын заводой шэрэм шудхалгын цехэй коллектив түрүүшын 2 тонно шэрэм гаргаба. «ЦВРЗ-гэй барилгын хүдэлм…шэд. инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажалай ехэ амжалта туйлаба. Апрелиин 29-нэй үдэшын 5 часта түрүүшын хоёр тонно шэрэм шудхагдаба» гэжэ ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомдо, БМАССР-эй Совнарком ба ЦИК-тэ, «Бурят-Монгольская правда» газетын редакцида ЛВРЗ-гэй барилгын начальнигай эльгээһэн рапорт соо уншанабди.

1934 оной июниин 1-дэ — правительствын хараалһан болзорһоо һара урид ПВРЗ-дэ түрүүшын паровоз заһабарилагдажа эхилһэн юм.

1938 оной апрелиин 30. Паровоз-вагон заһабарилгын заводой булад шудхалгын цехэй ашаглалгада оруулагдахада, энэ заводто «Серго Орджоникидзе» түхэлэй паровоз бүтээгдэдэг болоо. Түрүүшын тиимэ паровоз 1938 оной апрелиин 30-да гаргагдаа.

1943 оной апрелиин 13. Улаан-Үдын паровоз-вагон заһалбарилгын заводой комсомолшууд болон залуушуул 100.000 түхэриг сутлуулжа, Сталинград хотые һэргээн бодхоолгодо эльгээһэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ республикын ажалшад шударгы һайнаар хүдэлхэһөө гадна, Эхэ ороноо хамгаалгын фонддо ехэ мүнгэ зөөри, хубсаһа хунар оруулһан байха юм.

1946 оной апрелиин 13. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ министерствын мэдэлэй предприятинуудай ажалай дүнгүүдые хаража үзөөд, СССР-эй Мяханай ба һүнэй промышленностиин министерство, ВЦСПС тусхай тогтоол баталан абаһан байна. Тэрэ тогтоолой ёһоор Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай коллективтэ Гүрэнэй оборонын комитедэй Улаан туг хэтэ мүнхэдөө хадагалагдахаар барюулагдаһан юм. Тиихэдэ тус министерствын, ВЦСПС-эй грамота энэ коллективтэ барюулагдаа һэн.

Г. СЕМИНА.
Буряадай АССР-эй гүрэнэй архивай научна хүдэлмэрилэгшэ.

ТОЛИЛОГДООГҮЙ БЭШЭГЭЙ МҮРӨӨР

«МАЛТАЙШЬЕ ҺАА, МЯХА, ТОҺОН ХОМОР»

Иимэ гаршагтай шүүмжэлхы бэшэг манай редакцида ороһон юм. Ахын аймагай колхозууд гол түлэб адууһа мал үсхэбэрилдэг. Һүүлэй жэлнүүдтэ малай ашаг шэмэ нилээд дээшэлжэ, гүрэндэ мяхан. һүн ехээр худалдагдадаг болоно. Тиигэбэшье аймагай түб Орлик тосхоной эдеэ хоолой магазинуудта мяха, тоһон тон багаар худалдагдана. Заримдаа эдеэ хоолой эдэ зүйлнүүд оройдоошье угы байдаг. Энэ асуудалда аймагай хүтэлбэрилэгшэд юун гэжэ харюусаха хаб гэжэ тэрэ бэшэг соо хэлэгдэһэн байгаа.

Энэ бэшэгээр хэмжээ абахын тула КПСС-эй Ахын райкомдо редакци хандаһан байгаа. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Марзаев П. Д. иигэжэ харюусаба:

«Аймагай түб һууринда мяха, һү худалдалга республикын правительствын баталһан фондын ёһоор эмхидхэгдэнэ. Жэшээлбэл, 1972 ондо 45 тонно мяхан ажалшадта худалдагдаа. Тиихэдэ һургуулиин интернадта байрладаг үхибүүдтэ 19 тонно мяхан үгтөө һэн.

Эды шэнээн мяхан Орлигой ажалшадай эрилтэ гүйсэд ханганагүй. Тиимэһээ колхознигуудһаа мал худалдан абаад, тэдэнээ үүсэлжэ, тосхоной магазинуудта худалданабди. 1972 ондо иимэ аргаар 12,5 тонно мяхан худалдагдаһан байна. Гадна республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи агнуури олзоборилгын управлениин хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэжэ, жэл бүри хэдэн тонно ангай мяхан аймагай түбэй магазинуудта худалдагдана.

1972 оной туршада Орлигой ажалшадта 27 тонно удхэн һүн, 14 тонно сагаан тоһон, 2 тонно шарлуулагдаһан тоһон худалдагдаа. Тиихэдэ Түнхэнэй аймагһаа 5 тонно сагаан тоһон асарагдажа, эндэхи магазинуудта худалдагдаһан юм. Ушар иимэһээ «Малтайшье һаа, мяха, тоһон хомор» гэһэн бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд ямаршье үндэһэгүй гэжэ тодорхойлогдоо.

Аймагай түб һууринда эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха хэрэг гуримшуулжа, саашадань һайжаруулха талаар КПСС-эй райком, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет зохихо хэмжээ абана, саашадаашье абажа байха түсэбтэй».

ШЭНЭ НОМЕР ГАРАБА

Һарадаа нэгэ удаа гаража байдаг «Репертуарна хуудаһанай» удаадахи номер гараба. Мэдээжэ үльгэршэн Аполлон Тороевой «Ленин багша» гэһэн үльгэрһөө хэһэгээр энэ номер эхилбэ. Мүн ахамад зохёолшо Гунга Чимитовэй «Шэнэ байдалай эхин» гэһэн нэгэ үйлэтэй зүжэг тус номерто оруулагданхай. Зүжэг дотор 1923 ондо болоһон үйлэ хэрэгүүд харуулагдана. Алас-Дурна хизаарта, Номгон далайн эрьеэдэ сагаантаниие даралсаад ерэһэн партизан Содбо, Буревкомой агитатор Сергей Уланов ба залуу басаган Удамбраа гэгшэдэй нютагай баяшуултай, ламанартай хэһэн тэмсэл энэ багахан зүжэг соо тодо хурсаар зурагдана. Мэдээжэ поэт Владимир Петоновой «Багшын һургаал» гэһэн шүлэг хуудаһанай түрүүшын нюурта толилогдонхой.

Репертуарна хуудаһан бүхэндэ шэнэ дуунууд хэблэгдэдэг. Энэ номерто композитор Б. Цырендашиевай поэт Дамба Жалсараевай үгэ дээрэ бэшэһэн «Хориин аймаг» гэһэн дуун, Ю. Игумновай үгэ дээрэ бэшэгдэһэн «Буряад ороной эвенкнүүдэй дуун» оруулагданхай.

Б. БАТОЕВ.

АНГАЙ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД ЗҮБШЭНЭ

Агнуури-олзоборилгын ажахын управлени республикын аймагуудай госпромхоз, коопзверопромхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй семинар үнгэргэбэ. Семинарта хабаадагшад «Агнууриин журам эбдэһэнэй түлөө яла түлэхэ тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1972 оной декабриин 15-най Указые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, мүн ангууд болон шубуудай тоо бүридхэл яажа хэхэб гэһэн асуудалнуудаар лекци, хөөрэлдөө шагнаба.

Семинарта агнууриин ажахын хүдэлмэрилэгшэдһөө гадна, республикын прокуратура, загаһа үсхэбэрилхэ заводуудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаһан байна.

В. БОГДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): семинарта хабаадагшад ахалагша охотовед А. Л. Кузнецов (Кабанск), егерь В. Н. Найданов (Ярууна), охотовед П. П. Горяннов (Хяагта), ахалагша охотовед С. Б. Будаев (Ярууна) гэгшэд забһарлалгын үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Социалис оронуудаар

Тоололгын техникын түргэн хүгжэлтэ

БУДАПЕШТ. Тоололгын техникэ хүгжөөхэ генеральна программа Венгридэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна гээд ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Венгриин промышленностиин энэ шэнэ һалбариин хүгжэлтэ СЭВ-эй гэшүүд-оронуудтай нягта харилсаа холбоотой болоһоной ашаар туйлагдаа. Олон талын хэлсээнүүдэй ёһоор, Венгри электронно-тоололгын бага машинануудые (ЭВМ) бүтээн гаргаха тусхай даабаритай. Тэрэнэйнгээ түлөө хүсэ ехэтэй машинануудые абана.

Энэ программа зургаан предприятида ааалгагданхай юм. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада 750 миллион форинтын сэнтэй техникэ бүтээгдээ. Харин бүхы табан жэл соо аяар 8 миллиард форинтын сэнтэй продукци үйлэдбэрилэгдэхэ.

Венгриин арадай ажахын элдэб һалбаринуудта тоололгын техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болохо. Табан жэлэй туршада тоололгын техникын хэмжээн орон доторнь гурба дахин нэмэхэ.

Ухаалан зохёолгын үрэ

ПРАГА. ЧССР-эй предприятинуудаар үнгэрэгшэ жэлдэ бүтээгдэн гаргагдаһан продукциин хахадһаа ехэнь ухаалан зохёогшодой дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар туйлагдаа. Ухаалан зохёолго республика дотор 2 миллиардһаа үлүү мүнгэ алмаха арга олгоо. Нефть шанаржуулдаг Братиславадахи «Словнафт» гэжэ комбинадта ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые нэбтэрүүлһэнэй ашаар 36 миллион кроной сэнтэй нэмэлтэ продукци абтаа. Машина бүтээдэг заводто үнгэрэгшэ жэл 27 миллион кроной нэмэлтэ продукци үйлэдбэрилэгдөө һэн.

Моравско-Тршебава хотодохи «Гедва» гэжэ оёдолой фабрикада ухаалан зохёолгын дурадхалнуудай ашаар ажалай бүтээсэ 30 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Хүдэлмэришэнэй дунда зэргын салин хүлһэн мүн лэ 13 процентээр нэмээ.

62 орондо эльгээгдэнэ

БУХАРЕСТ. Румыниин станок бүтээдэг промышленностиин продукциие энэ жэлдэ гадаадада гаргажа худалдалгын хэмжээн 1972 онойхиһоо 90 процентээр нэмэхэ. Мүнөө Румыниин станогууд дэлхэйн 60 орондо (тэрэ тоодо Советскэ Союз, Чехословаки, ГДР, Польшо) эльгээгдэнэ.

Станогуудые бүтээлгэ — Румыниин промышленностьда һаяхан бии болгогдоһон һалбари. Республикын тусхай шэглэлтэй 8 предприяти элдэб станогуудые бүтээн гаргана. Түсэбтэ табан жэлэй дүүрэтэр үшөө гурбан тиимэ завод ашаглалгада оруулагдаха. Румыниин станок бүтээдэг промышленностиие хүгжөөхэ хэрэгтэнь СССР болон бусад социалис оронууд ехэ туһа хүргэнэ. Тиигэһэнэй ашаар станогуудые улам нарижуулха, бүри олоор үйлэдбэрилэн гаргадаг болохо.

Хани барисаанай музейдэ

СОФИ. Эндэхи болгар-совет хани барисаанай музейдэ хүн зон хододоо олон байдаг. Аха дүү хоёр арадай бата хани барисаан тухай хөөрэһэн экспонадуудтай танилсахаяа хүнүүд хорин жэл соо ерэһээр. Нёдондо 68 мянган хүн музейе хараһан юм. Тэдэнэй 30 мянганиинь Советскэ Союзһаа ерэһэн байна. Тус музей олониитын дунда ехэ хүдэлмэри ябуулна. Музейн хүдэлмэрилэгшэд 1972 ондо 2 мянга гаран лекци уншаһан, хоёр арадай дайшалхы хани барисаантай холбоотой газарнуудаар хэдэн арбаад аяншалга эмхидхэһэн байгаа. «СССР-эй 50 жэл» гэһэн конкурс мүн лэ энэ музейтэй холбоотой.

Мүнөө музейнь үргэдхэгдэжэ байнхай. Шэнэ экспозицинуудые эмхидхэхэдэнь, Москвагай гүрэнэй түүхын музей, Эрмитаж, В. И. Ленинэй түбэй музей, Киевэй, Кишинёвой, Владимирай музейнүүд туһална.

Институдай ой

ВАРШАВА. Эндэхи химиин промышленностиин түб институт өөрынгөө 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэеэ байна.

Энэ институтда мүнөө 1500 эрдэмтэн, лаборант болон мэргэжэлтэ ажаллана. Тэдэнэр 432 шэнэ патенттэй болонхой.

Институдай эрдэмтэд химическэ промышленностьда хэрэглэгдэхэ катализаторнуудые, Польшодо урда тээнь байгаагүй шэнэ түхэлэй пластмасса бии болгохо онол аргануудые олонхой.

О

ЧССР. Брнодохи машина бүтээлгын «Краловопольски строирни» заводто бүтээгдэһэн химическэ промышленностиин элдэб түхеэрэлгэнүүд Советскэ Союзда, социалис бусад оронуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аммиак үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэхэ реактор. Энэ реактор Пистерицедэхи (ГДР) химиин завод эльгээгдэхэ юм.

ЧТК — ТАСС-ай фото.

ШЭНЭ областиин ТҮБ

ҚАЗАХАЙ ССР. Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар республикада шэнэ область мүндэлбэ. Шэнэ Мангышлакска областиин түб — Шевченко хото. Мүнөө Советскэ Союзда 116 область тоологдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шевченко хотын үйлсэнүүдэй нэгэн.

ТАСС-ай фотохроника.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ЗАЛКИНД — РЕСПУБЛИКЫН ЧЕМПИОН

Шатараар эхилһэн наадынай арбан гурбадахи уулзалгын болоходо, багшанарай институдай студент Брылёв, шатараар наадахадаа баян дүршэлтэй болоһон Самарин гэгшэдэй уулзалга эндэ сугларагшадай анхарал татаа. Юуб гэхэдэ, эдэ хоёр бусадай дундаһаа түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ ябаһан. Наадынай эхин дээрэ Брылёв болгоомжогүй ябадал хэхэдээ, нэгэ хүбүүгээ алдаха баатай болоно. Саашадаа Самарин һайн доботолго хэжэ, залуу нүхэрөө шүүбэ. Галдановтай наадаһан Гонзолевский бараг ябатараа нэгэ бодоёо алдажархёо. Энээниинь абаһан Галданов бэлээр шүүхэ һанаатай, бэрсээрээ буруу ябадал хэжэрхибэ. Харин Гонзолевский гурбахан ябадалаар... мат табиһан. Мүн энэ үдэр мүрысөөнэй таблица толгойлжо ябаһан Залкинд Агафоновто, Гончаров Ивановто шүүгдэһэн, Мельников — Громов, Мункоев — Маншеев, Морозов — Филиппов гэгшэд тэнсэһэн байна.

Арбан дүрбэдэхи наадан. Шатаршад Самарин Галданов хоёр Морозов, Брылёв гэгшэдые бэлэхэнээр шүүбэ. Мүн Залкинд Гонзолевскиие, Мельников Маншеевые, Митыпов Громовые, Филиппов Ивановые шүүһэн, Гончаров Мункоев хоёр тэнсэһэн байба.

Наадынай һүүлшын — арбан табадахи уулзалгын үнгэргэгдэхэдэ, Самарин Филипповые, Галданов Морозовые, Мункоев Ивановые, Агафонов Громовые, Маншеев, Митыповые, Гончаров Мельниковые шүүһэн. Залкинд Брылёв хоёр тэнсэһэн байгаа.

Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн наадан дүүрэжэ, республикын чемпион тодорбо. Энэмнай хэн бэ гэхэдэ, «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Валерий Залкинд болоно. Тэрэ хамта дээрээ 11,5 очкотой болоһон байна. Хоёрдохи һууриие арба нэгэн очкотой, «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, мастерта кандидат Александр Самарин эзэлээ. Гурбадахи, дүрбэдэхи һууринуудые тус тустаа 10 очкотой болоһон мастерта кандидадууд Маншеев Агафонов хоёр эзэлбэ. Республикын үнинэй шатаршан Галданов, залуу шатаршан Брылёв гэгшэд 9—9 очкотойгоор удаадахи һуурида гараа. Эндэ Брылёв дүршэлтэй шатаршад Самарин Галданов хоёрто шүүгдээгүй һаа, мастерта кандидадай нормо дүүргэжэ шадаха байгаа.

Мүрысөөнэй удаа республикын 50 жэлэй ойн баярай блиц-турнир үнгэргэгдөө. Эндэ хамтадаа 21 шатаршан наадаһан. Дүн гаргахада мастерта кандидат Залкинд 12,5 очко абажа, дахинаа эрхимлэбэ. Шатаршад Агафонов Брылёв хоёр удаадахи һуури эзэлээ. Эдэнэр тус тустаа 12 очкотой болоһон байгаа. Арба нэгэн очкотой болоһон Гармаева дүрбэдэхи һуури эзэлээ.

В. МАМИЛОВ.

СТУДЕНТНЭРЭЙ СПАРТАКИАДА

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын политехническэ институдуудай дунда табадахи спартакиада үнгэргэгдэһөөр. Спартакиадада хабаадалсажа байһан Красноярск, Хабаровск, Омск, Томск, Новосибирск, Кемерово, Кузбасс, Улаан-Үдэ хотонуудай институдуудай спортсменүүд бокс, бухэ барилдаан, баскетбол болон санын урилдаагаар мүрысэнэ. Эндэ Зүүн-Сибириин технологическэ институдай спортсменүүд бусадай дундаһаа һайн амжалтатай, Жэшээ болгон. санаар үнгэргэгдэһэн урилдаа абаад үзэе. Эндэ тус институдай спортсменүүд — эхэнэрнүүд 5, эрэшүүл 15 километрэй зайда урилдаһан байгаа. Надежда Вершинина, Георгий Цыбиков гэгшэд дурсагдагша зайда урилдахадаа, түрүү һуури эзэлжэ гараһан байна. Мүн 3 х 5 гэһэн эстафетэ дамжуулгаар үнгэргэгдэһэн урилдаанда манай басагад Надежда Вершинина, Нинэль Паначевная, Галина Кащеева гэгшэд эрхимлэжэ шадаа. Тингэжэ Хабаровскын, Кузбассай эхэнэрнүүд Зүүн-Сибириин технологическэ институдай командын хойно гараһан байгаа.

Дүрбэн зүйлөөр үнгэргэгдөөд байһан мүрысөөнэй дүн гаргахада, Зүүн-Сибириин технологическэ институдай суглуулагдамал команда хоёрдохи һуури эзэлээд ябана.

Ээлжээтэ мүрысөөниинь самбо барилдаагаар үнгэргэгдэхэ юм.

Б. БАЛЬЧИНОВ.

ТҮГЭСХЭЛЭЙ НААДАНДА ХАБААДАНА

Владивосток хотодо дүрэ буляалдалгаар Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Мүрысөөндэ 1952—1955 онуудта түрэһэн залуушуул хабаадалсаһан юм. Энэ мүрысөөндэ түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн бүхэнүүд залуушуулай бүхэсоюзна наадында хабаадалсаха эрхэтэй болохо байһан. Тиин Алас-Дурна зүгэй юһэн командын бүхэшүүл гурбан үдэрэй туршада түрүү һуури эзэлхын түлөө тулалдаа бшуу.

Наадынай дүн гаргахада, манай республикын суглуулагдамал команда гурбадахи һуури эзэлбэ. Түрүүшын хоёр һууриие Яхадай АССР-эй, Хабаровска хизаарай бүхэнүүд эзэлһэн байна. Залуушуулай бүхэсоюзна түгэсхэлэй наадында манай дүрбэн бүхэ хабаадалсаха болоо. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студентнэр, мастерта кандидат Аюр Цырендоржиев, нэгэдэхи разрядтай Олег Алексеев, Зүүн-Сибириин технологическэ институдай студент Сергей Намжилцыренов, Ивалгын хүүгэдэй спортын һургуулиин тренер Илья Гармаев гэгшэд болоно.

Мүнөө манай эдэ дүрбэн бүхэ Туапсе хотодо үнгэргэгдэжэ байгаа залуушуулай бүхэсоюзна наадында хабаадалсана.

Б. МИРОМАНОВ.

ТОБШОХОНООР...

☆ ФИГУРНА ҺОЛЖОРОЛГО. Олимпиин наадынай ородой түрүүшын чемпион болоһон Николай Панинай шанда хүртэхын түлөө Ленинград хотодо фигурна һолжоролгоор уласхоорондын мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Эндэ Ленинградай Игорь Бобрин, ФРГ-гэй Дагмара Лурц гэгшэд эрхимлэбэ. Мүн хоёр хоёроороо һолжорогшодой дундаһаа Польшын Тереза Вейна, Пётр Боянчик, Ленинградай Марина Леонидова, Владимир Боголюбов гэгшэд шалгаржа, мүн хүндэлэлэй табсанда гараһан байна.

Түгэсхэлэй энэ мүрысөөндэ Венгриин, Польшын, Румыниин, ФРГ-гэй, Чехословакиин, СССР-эй спортсменүүд хабаадалсаа.

☆ ФЕХТОВАНИ. Аргентинын ниислэл Буэнос-Айрес хотодо фехтованяар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Москвагай Валентина Бурочкина түрүүшынхеэ дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ залуушуулай дундаһаа дэлхэйн чемпион болоһон Ригын Зоя Филатова хоёрдохи һуури эзэлээ. Уласхоорондын мүрысөөндэ Бразилиин, Колумбиин, Чилиин, Уругвайн, Испаниин, Польшын, Венгриин, Франциин, Италиин, Швециин болон бусад оронуудай спортсменүүд хабаадалсаһан. Манай ороной суглуулагдамал командада Казаниин Гилязова, Ташкентын Разуваев, Львовой Кучер, Горькиин Рыбников, Смоленскын Сущенко, Одессын Каролицкий гэгшэд оруулагдажа, далайн саана үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ ошоһон байгаа.

☆ УРАН ҺАЙХАНАЙ ГИМНАСТИКА. Ригэдэ үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ Лермонтов хотын 17-той һурагша Галина Шафрова, Болгариин дүршэлтэй бэрхэ Нешка Робева гэгшэд уран һайханай гимнастикаар түрүү һуури эзэлбэ. Хоюуландаа эдэнэр аб адлихан — 28,65 баллнуудые абаһан. Манай ороной түлөөлэгшэ Галина Шафрова бүмбэгэтэйгөөр упражнени гүйсэдхэхэдөө 9,7 гэһэн эгээл дээдын балл абажа шадаа. Мүн сахаригтайгаар мүрысэхэдөө һайн сэгнэлтэ абаһан байна.

☆ ХОККЕЙ. «Крылья Советов» командын хоккеистнүүд Челябинскын «Тракторые» 8:1 гэһэн тоотойгоор шүүхэдээ, «Динамо» командатай гурбадахи һуури буляалдажа эхилбэ. Воскресенскын «Химик» Москвагай «Динамо» командые 3:2 тоотойгоор шүүһэн. ЦСКА-гай хоккеистнүүд «Спартак» командые 7:1 тоотойгоор шүүхэдээ, түрүүлжэ ябаһан эдэнэрһээ нэгэл очкогоор гээгдэжэ ябана.

☆ Мэнэ һаяхан дэлхэйн, Европын чемпионууд болоһон совет ороной суглуулагдамал командын табан хоккеистдэ «СССР-эй спортын габьяата мастер» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. Тиимэ хүндэдэ «Крылья Советов» командын Вячеслав Анисин, Валерий Васильев («Динамо»), Александр Гусев (ЦСКА). Юрий Ляпкин, Александр Мартынюк (хоюулаа «Спартак») гэгшэд хүртэбэ.

Мүн «Уласхоорондын классай спортын мастер» гэһэн нэрэ зэргэ Александр Бодунов, Юрий Лебедев, Александр Сидельников («Крылья Советов»), Александр Волчков (ЦСКА) гэгшэдтэ олгогдобо. Оронойнгоо суглуулагдамал командые һайнаар бэлдэһэн командын тренернүүд Всеволод Бобров Борис Кулагин хоёр СССР-эй физкультура, спортын комитедэй алтан медальнуудаар шагнагдаба.

☆ ФУТБОЛ. Оронноймнай дээдэ классай футболистнуудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадынай гурбадахи уулзалта үнгэргэгдэбэ. Гурбадахи наадандаа хабаадалсаһан, үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй чемпион болоһон Ворошиловградай «Заря» командын футболистнууд дахинаа урагшагүйдэбэ. Юуб гэхэдэ, эдэнэр өөрынгөө стадион дээрэ Днепропетровскын «Днепр» командатай наадахадаа, уулзалгаяа 0:0 тоотойгоор түгэсхөөд, шэнэ гуримай ёһоор 11 метрһээ бэе бэеынгээ ворота руу бүмбэгэ сохилсохо болоһон. Тиин «Днепрэй» футболистнууд 4:3 гэһэн тоотойгоор эдэнэрээ шүүжэ гарахадаа, нэгэ очко өөртөө бэшүүлхэ болобо. Мүн Москвагай «Спартак» Ереванай «Арарат» командада 4:5 гэһэн тоотойгоор шүүгдэбэ. Эдэнэр 90 минутын туршада наадахадаа, 2:2 тоотойгоор тэнсэһэн байгаа. Ленинградай «Зенит» Алма-Атын «Кайрат» командада мүн лэ 3:4 гэһэн тоотойгоор шүүгдэбэ. 90 минутын туршада наадаһан эдэнэр 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн байгаа бшуу. Бусад командануудай наадан — ЦСКА — «Пахтакор» — 3:0, Киевэй «Динамо» — Львовой «Карпаты» — 1:0, Тбилиссиин «Динамо» — Минскын «Динамо» — 1:0, Донецкын «Шахтёр» — «Торпедо» — 1:0 гэһэн тоотойгоор дүүрэбэ.

☆ ШАТАР. Испаниин Лас-Пальмас хотодо шатараар эхилһэн уласхоорондын мүрысөөн дүүрэбэ. Мүрысөөндэ хамтадаа 16 гроссмейстер, мастернууд хабаадалсаһан байгаа. Эндэ совет ороной гроссмейстернүүд Леонид Штейн Тигран Петросян хоёр тус тустаа 9,5 очко абажа, түрүү һууринуудые эзэлбэ. Тиин эдэнэр Чехословакиин Властимил Горт, Аргентинын Оскар Панно, Швециин Ульф Андерссон, Венгриин Ирзолтан Риблир гэгшэдһээ хахад очкогоор түрүүлһэн байба.

Апрелиин 24-дэ Москвада нэгэдэхи, хоёрдохи бүлэгүүдэй, оронноймнай залуушуулай шатаршадай командынууд наадажа эхилбэ. Гроссмейстернүүд Е. Геллер, П. Керес. В. Корчной, Т. Петросян, Л. Полугаевский, В. Савон, В. Смыслов, Б. Спасский, М. Таль, Л. Штейн гэгшэд шатаршадай нэгэдэхи бүлэгтэ наадана.

☆ ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. «Правда» газетын шанда хүртэхын түлөө Вильнюс хотодо үнгэргэгдэһэн хүнгэн атледуудай бүхэсоюзна түгэсхэлэй урилдаан дүүрэбэ. Команданууд хоорондын дүн гаргахада, Россиин Федерациин суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлжэ, «Правда» газетын шан абаба. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Украинын ССР-эй, Ленинградай областиин командынууд эзэлһэн байна.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА
радио · телефон · телеграф

СОФИ

Т. Живковтэй уулзаба

ТАСС

Албанай хэрэгээр эндэ ерэһэн СССР-эй загаһанай ажахын министр А. А. Ишков БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Т. Живковтэй уулзажа хөөрэлдэбэ.

Загаһанай промышленность тухай болгар-совет харилсан туһалалсалгын асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэһэн байна гээд БТА агентство дамжуулна.

БКП-гэй ЦК-гай секретарь И. Прымов, НРБ-гэй газар элдүүрилгын ба эдеэ хоолой промышленностиин министр В. Шопов уулзалгада хабаадаһан байна.

БЕРЛИН

ГЕРМАН-СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ НЕДЕЛИ

ТАСС

Элдэб һалбаринуудаар Советскэ Союзтай дүй дүршэлые халан абалсалгые саашадань үргэдхэхэ гээшэ гол шухала зорилгомнай болоно гэжэ 3 миллионһоо үлүү гэшүүнтэй герман-совет хани барисаанай бүлгэм тоолоно гээд тус бүлгэмэй Түбэй правлениин генеральна секретарь К. Тиме АДН агентстводэ интервью үгэхэдөө мэдүүлээ. Герман-совет хани барисаанай недели майн 7-һоо 13 болотор үнгэргэгдэхэ юм. Энэ заншалта долоон хоногто бүлгэмэй 35 мянган эхин эмхи эдэбхитэйгээр бэлэдхэл хэжэ эхилээ гээд тэрэ мэдээсээ.

Советскэ Союзай түлөөлэгшэдтэй уулзалганууд, хани барисаанай үдэшэнүүд долоон хоногой үедэ Берлиндэ, республикын бусад хотонуудта үнгэргэгдэхэ, совет кинофильмнүүд харуулагдаха. Эдэ хэмжээ ябуулганууд СССР-тэй аха дүүгэй холбоогоо саашадань үргэдхэхэ, ГДР-эй ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ зорилготой гээд тэрэ тэмдэглээ.

ВАШИНГТОН

В. БРАНДТЫН ИНТЕРВЬЮ

ТАСС

ФРГ-гэй федеральна канцлер В. Брандт «Юнайтед стейтс ньюс энд уорлд рипорт» журналда интервью үгэхэдөө, уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудаар һанамжаяа хэлэбэ.

Баруунай ба Зүүнэй гүрэнүүдэй хоорондо 20 гаран жэлэй турша соо гаража байһан хёмороонһоо һургаал абаха ёһотойбди гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Худалдаа наймаанай, экономикын, эрдэм наукын, соёлой һалбаринуудаар социалис оронуудтай харилсаа холбоогоо хүгжөөжэ, урагшаа дабшалта хэхэ шухала гэжэ Баруун Германиин канцлер мэдүүлһэн байна.

Баруун Берлинэй асуудалаар дүрбэн талын хэлсээн энэ дабшалтада ехэ үүргэ дүүргэхэ аабза гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Баруун Берлин хойшодоо ямар нэгэн гутамшаг муухай үйлэ хэрэгэй, харата ябуулгын үүрхай дахинаа болохогүй байха гэжэ бодомжолхо үндэһэ баримта бии. «Европодо ядерна хүсэнүүдые байгуулха тухай» Англиин консервативна правительствын хараа бодолдо ФРГ ямараар ханданаб гэһэн асуудалда харюусахадаа. В. Брандт иигэжэ мэдүүлээ:

Мүнөөнэй байдалые хараада абахада, энэ хэрэгтэ Англи Франци хоёр ниитэ һанал хүсэлдэ ерэхэгүй хаш даа. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ холбоон тушаа тэдэ тад ондоо хараа бодолтой.

НЬЮ-ЙОРК

РОДЖЕРСЫН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

США-гай гүрэнэй секретарь У. Роджерс Нью-Йоркдохи хариин хэблэлэй клубта үгэ хэлэхэлээ, совет-американ харилсаан тухай асуудалда тогтоһон байгаа. Политическэ, худалдаа наймаанай, эрдэм наукын талаар Советскэ Союзтай харилсаагаа Холбоото Штадууд һайжаруулха хүсэлэнтэй гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Стратегическэ буу зэбсэг бүтээн гаргалгые хизаарлаха тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй хоёрдохи шата эхилбэ гээд Роджерс сэдьхэлээ ханажа байһанаа мэдүүлбэ.

Уласхоорондын харилсаанай хүгжэлтэ тухай дурдахадаа, һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо дэлхэйн элдэб районуудта дэбжэлтэ хэгдэжэ байна гэжэ США-гай гүрэнэй секретарь тэмдэглээ. Индохитадтахи байдал заһархань гээшэ аабза гэжэ найдажа байһанаа тэрэ элирхэйлбэ. Европын аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зарлагдаха зүблөөндэ Холбоото Штадууд хабаадаха юм гээд Роджерс дахин мэдүүлһэн байна.

ДЕЛИ

ИНК-ын хандалга

ТАСС

Арадай аша туһада ороной дотор социально-экономическэ хубилалтануудые хэлэгдэ һаад тойбо татахые хүсэдэг хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэл хэхэ уряатайгаар Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы парти ороной демократическа ба түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдтэ хандаа.

БЕЛГРАД

И. БРОЗ ТИТЫН ЭЛИДХЭЛ

ТАСС

СФРЮ-гэй президент, СКЮ-гэй түрүүлэгшэ И. Броз Тито Федерациин ниитэ саборой заседани дээрэ элидхэл хэбэ.

Зэргээ бэхижүүлхэ, ниитэ-политическэ бусад эмхинүүдэй ажал ябуулга һайжаруулха талаар СКЮ шухала хэмжээнүүдые абажа байна гээд Тито хэлээ. Ороной конституци хубилгаха ажал ябуулагдана. Югославиин Коммунистнуудай Союзай X съездэ бэлдэлгэ үргэнөөр хэгдэнэ.

Удаань национализмтай тэмсэл хэхэ асуудалда Тито тогтон хэлээ. «Энэ тэмсэлдэ хүдэлмэришэн анги түрүү зэргэдэ ябана, — гэжэ И. Броз Тито тэмдэглэбэ. — Национализмын али бүхы зүйлнүүд хүдэлмэришэн антида харша. Хүдэлмэришэн анги хадаа манай арадуудые, үндэһэ яһатаниие нягтаруулан жагсаадаг хүсэн мүн».

СФРЮ-гэй гадаадын политика тухай хэлэхэдээ, эб найрамдалда дуратай бусад оронуудтай, түрүү үзэлтэй хүсэнүүдтэй хамта Югослави уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба дэбжэлтэ бэхижүүлгэдэ шухала туһа нэмэри хэхые хододоо оролдоно гээд И. Броз Тито тэмдэглээ.

Һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо уласхоорондын түгшүүрил нилээд һулараа. Колониализмда эсэргүү, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй туйлаһан ехэ амжалта, илалтануудай ашаар, социалис оронуудай туйлай ехэ хүсэлэл оролдолгын ашаар эдэ бүгэдэ туйлагдаһан байна.

Баатар вьетнам арад түүхэтэ илалта туйлаа. Вьетнамай, Камбоджын, Лаосой арадуудта хуулита эрхэнүүдыень олгожо, Индохитадта амгалан байдал һэргээхэ шухала гээд элидхэлшэ мэдүүлбэ.

Амгалан тайбанаар зэргэ оршохын түлөө, арадуудай ба гүрэнүүдэй адли тэгшэ эрхын түлөө, дарлалта, мүлжэлгые усадхахын түлөө Югослави хойшодоошье эдэбхитэйгээр тэмсэхэ юм гээд Тито тэмдэглээ.

КАИР

Египедэй дурадхал дэмжэнэ

ТАСС

«Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые дэлгэрэнгыгээр зүбшэлхэ тухай Египедэй оруулһан дурадхалые ООН-ой Аюулгүйн Соведэй гэшүүд — бүхы оронууд (гансал США буруушаагаа) дэмжэһэн байна», — гэжэ Египедэй Араб Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Х. Эз Зайят Нью-Йоркһоо бусажа ерэхэдээ, Каирай аэродром дээрэ мэдүүлээ. Тэрэ ООН-ой Аюулгүйн Соведэй сессидэ хабаадаһан байна.

Ээрхэг түримхэйшүүлые Холбоото Штадууд дэмжэжэ. Дүтын Зүүн зүгтэ хёмороотой байлгахые хүсэнэ гээд тэрэ тэмдэглэбэ. США-гай ба Израилиин хоорондохи холбоо барисаанай нягта байһыень иимэ политика үшөө дахин элирхэйлэн гэршэлнэ.

ПАРИЖ

Камбоджодохи байдал

ТАСС

Ороной олохон районуудта Камбоджын патриотическа хүсэнүүдэй, Пномпениин сэрэгүүдэй хоорондо шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

Ниислэл хотын урдуурхи нютагуудта, тодорхойлон хэлэхэдэ, Такмауда патриодууд шанга доботолго хэбэ. Апрелиин 24-дэ сүлөөлэлгын хүсэнүүд Пномпениин сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдые артиллереэр буудаһан байна. Пномпеньһээ 8 километрэй зайда буудалдаан болоно. Хүреэлэлгэдэ ороһон ниислэл хотые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, буу зэбсэгүүдээр хангаха бүхы харгы замуудые патриотическа хүсэнүүд мэдэлдээ абанхай.

Ороной зүүн-урда районуудта, Такео провинцида, Урда Вьетнамай хилэдэ дүтэхэнэ шанга тулалдаанууд болоно. Такеодохи гарнизон ехэ гээлтэ хороолтодо ороно.

ДЕЛИ

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ХҮСЭНҮҮДЭЙ ХУРАЛДААН

ТАСС

Он жэлэй үнгэрхэ тудам дэлхэй дээрэ эб найрамдалай тала баригшад улам олошоржо, хархис хүсэнүүдтэй ба дайн жүрөөдэгшэдтэй тэмсэхэдээ, удаа дараалан илалта, амжалтануудые туйлана. Байгша оной октябрь һарада Москвада зарлагдаха Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс эдэ хүсэнүүдые нэгэдүүлгэдэ, империализмда эсэргүү тэмсэлэй, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай аша туһада тэдэнэй хоорондохи харилсаа холбоо үргэдхэлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ уялгатай гээд Эб найрамдалай ба һаналаа нэгэдэлгын бүхэиндиин эмхиин генеральна секретарь, Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиһаа парламентын гэшүүн Х. Д. Малавия ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй уласхоорондын дээдэ суглаанай зарлагдахаар таатай байдал тохёолдоод байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Бүмбэрсэг дэлхэйн олонхи оронуудай политическэ, ниитын ба шажанай элдэб эмхинүүдэй түлөөлэгшэд энээндэ хабаадажа, уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудые, нэн түрүүн уласхоорондын аюулгүй байдал тогтоохо ба буу зэбсэг хүряаха, национальна бэеэ дааһан байдал бэхижүүлхэ, харилсаа холбоо байгуулха тухай асуудалнуудые зүбшэлжэ шадаха байна.

Эб найрамдалта политика залан сэхээр бэелүүлжэ, уласхоорондын оршон соо нэрэ хүндэтэй болоһон Советскэ Союз Москвадахи конгресс зарлалгада, тэрээндэ бэлдэлгэ хэлгэдэ туйлай ехэ үүргэ дүүргэхэ юм гээд Х. Д. Малавия саашадаа хэлэбэ. СССР-эй эб найрамдалта үүсхэл эдэбхиин ашаар Европодохи түгшүүрилые һуларуулгада шухала амжалтанууд туйлагдажа, ГДР ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор, СССР ба ПНР-тэй ФРГ-гэй хэһэн договорнууд, Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээн баталагдаһан байна. Советскэ Союз хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түшэг тулгуури мүн гэжэ мүнөө үеын түүхын хүгжэлтэ үшөө дахин батална.

ТОО БҮРИДХЭЛГЫН ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

Республикымнай аймагуудай мэдээсэлэй тоолон тодорхойлолгын болон машинаар тоо бүридхэдэг станцинууд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, байгша оной түрүүшын кварталда зарим тэды амжалта туйлаа. Илангаяа тоо бүридхэлые оньһожоруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Республика доторнай бүхыдөө энэ хүдэлмэриин хэмжээн 38 процентээр дээшэлээ. Гусиноозерск хотын, Зэдын, Яруунын. Захааминай, Кабанскын аймагуудай мэдээсэлэй тоолон тодорхойлолгын станцинууд түрүүшын кварталда һайнаар хүдэлжэ гараа. Жэшээлхэдэ, Яруунын аймагай станци хараалагдаһан түсэбөө 108 процент дүүргэбэ.

Гэхэтэй хамта гээгдэлтэйгээр хүдэлһэн коллективүүдшье бии. Баргажанай, Загарайн, Хяагтын аймагуудай машинаар тоо бүридхэдэг станцинууд мууса хүдэлөө. Эдэ станцинууд халаанай хүдэлмэриин өөрын үные хямдаруулха түсэбтэ даабарияа дүүргэжэ шадаагүй. Тэдэнэр тоолон тодорхойлдог техникые муугаар хэрэглэнэ, машинануудые дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэжэ шаданагүй.

Олохон аймагуудай мэдээсэлэй тоолон тодорхойлолгын, машинаар тоо бүридхэдэг станцинууд колхоз, совхозуудай тоо бүридхэлгые оньһожоруулха хүсэбтэ графигаа дүүргээгүй. Тиимэһээ машинаар тоо бүридхэдэг түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлжэ байһан зонодо оршодог 15 ажахынуудай тоо бүридхэл оньһожоруулагдажа шадагдаагүй. Зэдын, Кабанскын, Баргажанай, Загарайн, Хяагтын аймагуудта иимэ станцинууд биишье һаа, тоо бүридхэлэй нэгэ-хоёр лэ участок оньһожоруулагдаһан байха юм.

Статистикын, мэдээсэлэй тоолон тодорхойлгын болон машинаар тоо бүридхэдэг станцинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн үнгэргэгдөө. Дээрэ хэлэгдэһэн бүхы дутуу дунданууд эндэ элирүүлэгдэһэн, саашанхи зорилгонууд хараалагдаһан байха юм. Тоолон тодорхойлолгын техникые дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэхэ, бүхы машинануудые хоёр халаанда хүдэлгэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Ж. БАДАЛАЕВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

15.05 — Һүүлэй һонин. 15.15 — «Зэдэлыг, манай дуунууд» — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 15.45 — Ленинэй олон түмэнэй университет. «Алмалта, арьбалалта — коммунис шэншэ шанар». «Электросталь» заводһоо репортаж. 16.15 — «Мо-ло-д-цы» — спортын, залуушуулай программа. 17.45 — «А пароходы гудят и уходят!» — телевизионно уран һайханай фильм. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — **Үнгэтэ телевидени.** «Арадай оюун бэлигэй бүхэсоюзна фестивалиин лауреадууд дуулана». 21.15 — **Үнгэтэ телевидени.** «Молодая женщина 1914 года». — ГДР-эй телевидениин уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 22.45 — «Коми нютагай залуу наһан» — Сыктывкарай телевидениин программа. 23.30 — Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр зохёогдоһон хүгжэмтэ программа. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Динамо» — ЦСКА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Гурбадахи, шиидхэхы жэлэй хабарта — үндэр агротехникэ!» — түрүү бэшэг. Таряалан, сабшалан һайжаруулха габшагай хоёр һара тухай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Нуга сабшалан дээрэ хабартаа хэгдэхэ ажал хүдэлмэри» — Н. Хребтовой, В. Осодоевой статья. «Партийна организацинуудта» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. АПН-эй статья. Мэргэжэлтын зүбшэл. Хилын саана. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Элдэб һонин. Совет Армиин юрын үдэрнүүд. Спорт.

БУРЯАДАЙ АССР-эй 50 ЖЭЛ

«БУРЯАД ҮНЭН» газетын XXIV заншалта ЭСТАФЕТЭ

1973 оной майн 6-да

Соведүүдэй талмай дээрэ үдэрэй 12 часһаа эхилхэ.

Илажа гараһан командануудта дамжуулгын кубок, грамотанууд барюулагдаха

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54 приёмная — 54-93, зам. редактора — 6...
зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, з...
машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-81,
ответ. секретаря — 66-76. отделы: партийной ж...
ни — 60-91. сельского хозяйства — 64-36, 63-86, про...
паганды и агитации — 56-23 промышленности и строи...
тельства — 61-35, советского строительства и быта — ...
культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67...
информации — 34-05, общественная приёмная — 56...

 ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-00426. Заказ № 184...